

diconatus, & Diaconatus corriguntur antiqui Canonis supradicti. Et quoad ztatem Presbyteratus confirmatur prædicta Clem. & indultin. &c. cap. ult. 78. dist. & factis est annum esse inchoatum, ut per gloss. in dicta Clem. Generalem, in ver. decimo octavo, & Navarr. in Man. cap. 25. n. 116. & sapius censur S. Congregatio Concilii. Ad ordines autem minores, & primam tonsuram oportet infantiam, & sic septennium excessisse, cap. in singulis 77. dist. cap. De his 28. dist. cap. Natus, & ibi gloss. in ver. Infans, de tempor. ordinar. lib. 6. Sed an singuli minores Ordines statim expleto septennio conferri possint, aut debeant, plene examinavi in d. cap. Super inordinata, an. 19. usque in fin. de Prob.

133 Duodecimo principaliter QUÆRO, A quo tempore aras sic computanda, an scilicet conceptionis, annatiuitatis, vel Baptismi.

134 Respondo esse computanda à die natiuitatis, nam, ut diffinit Bald. c. 19. sub. nam. 3. d. 5. aras nihil aliud est, quam temporis mensura quadam à natiuitate usque ad obitum decurrens. Quapropter nec à tempore conceptionis est computanda, ut contra glossatorem regul. Concilii. 17. tradit Covarr. in 4. Decretal. 2. par. c. 8. § 2. num. 3. & Molina de iust. & iure tom. 2. disp. 573. circa prim. & tenet Bald. hic num. 5. dicens ztatem non incipere in utero matris, sed in partu, ut l. penult. C. De posthum. hered. iustitien. nam ille qui est in utero, non dicitur homo, ut l. fin. ff. De assignat. lib. 1. l. 1. § 1. ff. De collat. honor. & l. Antiqui ff. Si pars heredis, petar. Et de Baptismo hoc iam declaravit sacra Congregatio Concilii. Quod situm est enim: prouius est aliquis de Canon. catu in Cathedrali habente annexum ordinem Presbyteratus, ad quem promoueri potest infra annum, si attendatur dies natiuitatis, sui autem dies Baptismi, minime; A quo tempore facienda est computatio? sacra Congregatio censuit tempus computari à die natiuitatis, non autem Baptismi. An autem in supra dictis casibus, in quibus firmatum est requiri annum completum, sufficiat ultimam diem acti- gisse; an verò tempus curat de momento ad momentum? conuincitur recipitur distinctio gloss. in ver. Exegerit, ut testatur Abb. num. 6. videlicet: Quandoque favor tantum vertitur in causa, ut in iurisdictione, Ecce iure sufficit diem incipere, ut l. in iurisdictione ff. De iur. & temporal. prescriptio. Quandoq; vertitur odium tantum, ut in prescriptioe triginta annorum; & tunc oportet ultimam diem impleri, ut l. in omnibus ff. De act. & obligat. quandoq; vertitur utrumque & sic materia est mixta favoris, & odii; & tunc tempus de momento in momentum computatur, ut l. 3. §. 3. in ver. ff. De minor. De hac materia scripsi plenissime, in cap. ad nostram, infra de regular. ibi vide. Et hæc sufficiant de ztate.

137 Ultimo QUÆRO, Qualis scientia requiratur ad Dignitates, & Ordines ecclesiasticos.

138 Præmittendum est scientiam esse in triplici differentia secundum Innoc. hic num. 1. in ver. Et scientia, Compottell. num. 8. & Holtien. num. 15. quibus consentiunt Jo. Andr. Burr. Abb. & reliqui omnes: alia enim est scientia emmens, alia mediocris, alia sufficiens. Eminentem scientiam habet, qui subiles, & difficiles quæstiones discutere novit, & in promptu sine revoluzione li-

brorum respondet, præsertim de fide interro- ganti, §. Et c. 36. dist. Medioecrio habet, qui cum de deliberatione, & revoluzione librorum verita- tem se invenire. Sufficiens habet, qui per se sufficit ad ea, quæ sibi imminent expendenda.

139 Quibus præhabitis dicendum est scientiam asstimandam, & requirendam esse secundum Dignitatem, locum, & ordinem. Et hæc omnia discreti iudicis arbitrio examinanda sunt, qui præcipue considerare debet qualitatem Eccle- siæ, ad quam quis assumitur, cap. in casibus, §. fin. & cap. scriptum, §. penult. infra eod. secundum In- noc. & Compott. num. 1. Holt. num. 15. Joan. Andr. n. 12. vers. Sufficiens habet, Burr. num. 11. & Abb. num. 4.

140 In specie autem in assumendo ad Dignitatem Episcopalem requiritur scientia eminentis secun- dum omnes. Debet enim Episcopus habere noti- tiam scrutabiliter novi, & veteris testamenti, cum sit iudex, & pastor animarum; & reddere de fide rationem omni potènti, cap. Omnes, 38. dist. cap. Qui Episcopus, 23. dist. cap. Cognovimus, 18. q. 2. Et quemadmodum superiores Angeli qui inferiores illuminant habent plenioram noti- tiam de rebus Divinis, quam inferiores, ut in- quit Dionys. cap. 12. dicitur, litterarib. Ita etiam su- periores homines, ad quos pertinet alios erudi- re, tenentur habere plenioram noticiam de cre- dendis. Ita S. Thomas, in 2. 2. q. 2. art. 6. & scripsi plenius, in cap. Eremiter, num. 24. 25. & 49. supra de Summa Trinitate.

142 Rursum secundum eos Episcopi habere de- bent scientiam juris, cum secundum illud debe- ant iudicare, cap. Conquerentes, infra de offic. ordinar. cap. De persona, 11. q. 1. c. 1. §. fin. de consang. & affinit.

143 Cæterum etiam in Episcopo, ut prædiximus, desideretur scientia eminentis, competens tamen tolerata, cap. Cum nobis alim, infra eod. & cap. Nisi cum pridem, §. Pro defectu de renunc. Quod intellige ex causa, & dispensative secundum Innoc. Compottell. & Holt. quos sequitur Joan. Andr. num. 13. vers. Ex causa tamen, & Abb. num. 4. Ex prædi- ctis inferitur, quia imperfectum scientiæ potest supplere perfectio charitatis, ut dicitur in d. cap. Nisi cum pridem, & vide quod ibi dixi de examine Episcoporum. Porro qualitatem scientiæ requisitam in eo qui ad Cathedralē Eccle- siam eicitandum, Concilium Trident. in cap. 2. sess. 22. paucis perlinxit dicens: Scientia verò ejusmodi polleat, ut numeris sibi iungendi necessitati possit satisfacere.

144 Archidiaconi autem, Præpositi, & omnes alii, ad quos spectat de causis cognoscere, debent scire iura; quia verendum est Patrio, &c. l. 2. §. Servus, col. antepenult. ff. De orig. & iur. & turpe est aliorum manibus querere, quod debet quis apud se invenire, ut inquit Holt hic num. 1. & ita ex mente ipsius hoc non habet locum indultin. de in omnibus Archidiaconi, & Præpositi, sed in illis tantum qui habent juris- dictionem contentioalem, prout intelligit Abb. hic num. 4. vers. Sed hoc ego intelligo. In illis verò, qui solum habent nudum nomen, ut Archidiaconus, & Præpositus Senen. huiusmodi scientia non requiritur, secundum Abb. factis est enim ut habeant sufficientem scientiam; & suf- ficiens dicitur secundum qualitatem officii, vel beneficii.

DE ELECTIONE

Cap. Cum in cunctis, §. Inferiora.

S V M M A R I V M.

1. De can. an sit major Archidiacono, vel de converso.

2. Beneficium omne curatum habet annexum orationem Presbyteratus.

3. Et quid si cura sit parochialis, remissive.

4. Dignitates non curate, de iure communi non requirunt annum viginti annorum inchoatum; per Concilio Tridentino vigintiannum secundum com- pletum.

5. Beneficium curatum, & parochiale Ecclesiæ an, & in quibus differant, & n. seqq.

6. Parochiale Ecclesiæ propriè quod dicitur, & n. 9.

7. Beneficium in Ecclesiâ aliud est, quam beneficium Ecclesiæ.

8. Dignitas Ecclesiæ unita non comprehenditur in litem expeditur de Dignitate in Ecclesiâ.

9. Beneficium dicitur curatum etiam ratione iurisdic- tionis in foro concensu.

10. Ordo dignitatis, vel beneficii annexus non requiritur in ipso actu promotionis, sed sufficit appetitio.

11. Nisi annexo facta sit respectu alius.

12. Beneficia sacerdotalia respectu aptitudinis non exigunt aetatem ad Sacerdotium requisitam in actu elevationis, nisi sint dignitates, vel beneficia curata.

13. Beneficium ante late sumpto vocabulo potest ap- pellari officium.

14. Appellatio contra Canones non valet.

15. Ordinem Presbyteratus dignitatis, vel beneficii cu- rato, aut parochiale annexum non suscipiens an sit ipso iure beneficio privatus, vel privatum per- sonentiam, & n. seqq. usque in finem, Quod ex hoc §. Antiqua, n. 12.

Et quid ex c. Licet Canon. de elect. in 6. n. 19.

Et quid ex c. Statutum. eod. tit. & lib. n. 22.

Et quid ex Concilio Constantiensi, n. 23.

Et quid ex Concilio Tridentino, n. 35.

16. Pena in falso negativæ per neg. scientiam non in- curritur, nisi præcedat monitio.

17. Sententia privationis contra beneficium non promovetur sufficere sine iure solemnitate.

20. Parochiales que sunt Dignitates, vel personatus licet non sint Collegiata, non comprehenduntur in c. Licet Canon. de elect. in 6.

21. Priores, vel Decani rurales, quorum Ecclesiæ sunt Curate, & non Collegiata, non sunt ipso iure privati ex eo quod infra annum promoti non fuerint ad Sacerdotium.

22. Collegiata etiam parochiales obtinent infra annum non promoti ad ordinem Presbyteratus non esse privati ipso iure, sed privatum monitio- ne præmissa, & n. seqq. usque ad n. 35.

23. Constantiensis Can. de constit. actio de non promo- tu ad ordines beneficio annexæ referitur.

24. Expenitur, & n. seqq. usque in finem.

25. Præpositus Ecclesiæ, quæ est Dignitas principalis, & Collegiata cum iurisdictione spirituali, & tem- porali an ex Concilio Constantiensi sit privatus quodammodo, & n. 35.

Sed ex decreto Concilii Tridentini, cap. 12. sess. 24. vers. Archidiaconi etiam statutum est ut Archidiaconi, qui oculi dicantur Episcopi, sint in omnibus Ecclesiis ubi fieri poterit, magistri in Theologia, seu Doctores, aut Licentiatii in iure Canonico, circa quod videtur scriptum in cap. Ex parte, il primo, infra de offic. deleg.

146 Monachi vero, & Eremitæ potius egent con- templatione, quam scientiâ, cap. Legi 16. q. 1. Ideoque Innocentius dicit in Abbate non requiri magnam scientiam; imò secundum Archid. in d. c. 1096. factis est ut sciat cantare, & legere.

147 Quod tamen dicit verum Collectar. dummodo curam animarum non habeat, Sed Abb. col. n. 4. vers. Sed ego non video absolute impugnat primum dictum, quia quilibet Abbas habet curam saltem fori penitentialis respectu Monachorum suorum. Tu die in religionibus esse Abbatem titula- res curâ, & administratione carentes, ut idem Abb. admittit consilio suo 201. incipien. In questione n. 1. vers. Nam Papa, lib. 1. Et in his salvati po- rest dictum Innocentii, & Archidiaconi, & vide Collectar. in cap. Cum sit ars, num. 3. infra de arat.

148 & quali. Presbyter autem factis est ut sciat Canones penitentialis, cap. Nulli, iuncta gloss. anti- ca 38. dist. secundum Innoc. & Compottell. Sed rextus in cap. Quia ipse, ea dist. commemorat alia plura, quæ Presbyterum scire oportet ultra Canones penitentialis, videlicet librum Sacra- mentorum, id est Missale, ut ibi exponit gloss. & Præposit. n. 3. & hic n. 9. Lictionarium, Incipho- narium, Baptisemum, Computum, Plalterium, Homilias per anni circulum Dominicis, & lin- gulis festivitatis aptas. Quod si unum defuerit, Sacerdotis nomen vix in eo consistat, ut ibi legitur.

Sed hodie ex decreto Concilii Tridentini, c. 14. sess. 23. ad Presbyteratus ordinem assumi debent qui ad populum docendum ea, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, ac admini- stranda Sacramenta diligenti examine præce- dente idonei comprobentur.

151 Et tunc hoc decreto arbitror hodie non pro- cedere quod dicit hic Innoc. parum scientes promovendi posse si sint doctes, id est apti ad dis- cendum, saltem dispensative, & ex magna cau- sa, ut declarat Holt num. 13. vers. Si autem sit pa- rum scienti, & Abb. num. 4. col. 3. Parum autem sci- entes. Eremitæ Episcopi contra hoc decretum Concilii dispensare non possunt, etiam ex magna causa, ut probavi latissime, in cap. fin. infra de fil. Presbyter.

Unde sacra Congregatio Concilii etiam in locis, ubi maxima est Sacerdotum inopia, nun- quam censuit ignaros posse promovendi ad sa- crodos licet iam promoti ad Presbyteratum cen- suerit conferri posse Parochiales Ecclesiâs, quando literatores inveniri non possunt, ut dixi in c. Quæritur, n. 18. infra de arat. & quali.

153 Diaconi autem, & Subdiaconi sunt ordina- di, qui litteris, & iis, quæ ad ordinem exercen- dum pertinent, instructi sunt, ut habetur, in cap. 12. sess. 23. eiusdem Concilii.

154 Denum ad minores ordines promovendi sunt qui saltem linguam Latinam intelligant, ut in cap. 1. eisdem sessum. Et prima tonsura non sunt iniciandi, qui fidei rudimenta edoceri non fuerint, quique legere, & scribere nesciant, ut eadem sess. cap. 4.

ipso iure si infra annum non fuerit in Presbyterium ordinatus, & n. seq. usque ad n. 35.

26 Canonista sunt interpretandi, ut minus corrigantur pro communi quam fieri possit.

27 Monasterii appellati in materia exorbitanti non veniunt Ecclesie secularis.

28 Servo in materia late interpretanda.

29 Conventuales Ecclesie ex proprietate vocabuli intelliguntur Regularium, non Clericorum secularium.

30 Verba in materia penali, & exorbitanti secundum propriam significationem sunt intelligenda.

31 Archidiaconatus est Dignitas in Cathedrali, nec comprehenditur in cap. Statutum, de elect. in 6.

32 Canon imponens penam ipso iure super factis per alium suo iam damnato dicitur illius executivus.

33 Dicitur, quodcumque, universaliter omnia includit.

34 Nisi per alium ius aliqui casus reperitur exceptum.

35 Ordines sacros dignitati, Præbenda, vel portioni annexi in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia infra annum non suscipiunt an sit ipso iure beneficio privati & n. seq. usque in fin.

36 quod ex Concilio Pienensi.

37 Et quid ex Concilio Constantiensi.

38 Canonici, & Portionarii ad ordines sui beneficii annexi non promoti hodie quas penas incurrant.

39 Concilium Tridentinum c. 4. sess. 22. comprehendit omnia beneficia que ordinem requirunt.

40 Beneficia in aliis Ecclesiis, quam Cathedralibus, vel Collegiatis non comprehenduntur in Clem. Ut ille de stat. & qual. etiam si in illis essent distributives.

Constantiensis Concilii constitutio imponit penam privationis tituli ipso iure ob non promotionem ad ordines in quibus beneficia hodie sunt servanda, ibidem.

INFERIORA. Nota primò ibi, Diaconatum, Archidiaconatum, &c. arguendo ab ordine licet ex iuxta text. in cap. Cum dilecti, supra, de Rescript. Decanum esse majorem Archidiacono, ut hic per Cardin. in 3. notab. Sed oppositum colligitur ex littera paulò infra, ubi Archidiaconus præponitur Decano, & ex cap. Innovamus & diff. ibi, Archidiaconi, vel Decani. Solve ut dixi, in cap. 1. in 5. notab. n. 31. infra de stat. & qual.

2. Secundò nota, omne beneficium curatum habere ordinem Presbyteratus annexum ut hic, & in cap. Præterea, infra de stat. & qual. & in cap. Licet Canon, & cap. Commissa, de elect. lib. 6. cum suis concordant. Quod absque dubio procedit, si beneficium habeat curam animarum in foro poenitentiali, ut in iuribus præallegatis. Sed an idem iuris sit in tantummodo curam habeat jurisdictionalem in foro contentioso, scripsi plenè, in cap. 1. an 2. infra, de capell. monach.

3. Tertiò nota, ad Dignitates etiam non cura-

tas requiri annum vigesimum quintum inchoatum: nam de his etiam intelligitur hæc littera, ut dixi supra in princ. num. 55. & de omnibus idem est iudicium, ut in cap. Dudum, 11. secundo §. Tandem Archidiaconi, vers. Quam si etiam non haberet, infra, eod. & notat hic Holt. num. 30. in ver. Curam animarum Joan. Andr. num. 22. in ver. Qua Abb. num. 3. & Dec. post alios num. 11. Sed hodie ad Dignitates non curatas sufficit annus vigesimus secundus completus ex iure novissimo Concilii Tridentini, cap. 12. §. Ad cetera, sess. 22. ut latius dictum est num. 37.

4. Quarto nota, ex illis verbis, que curam animarum habent annexam, iuncto veri. Sed nec Parochialis Ecclesia, differentiam esse inter beneficium curatum, & Parochialem Ecclesiam: ostendunt enim primo, quia beneficium curatum est nomen generis, quod complectitur non tantum Ecclesias parochiales, sed etiam Dignitates, & alia beneficia in Ecclesiis, quibus cura animarum in eumbit, puta Decanatum, Archidiaconatum, &c. de quibus hic: in quorum vacatione non dicitur Ecclesie viduata, cum sit ibi Prælati, qui solus est sponsus Ecclesie, ut notat gl. in cap. Quia propter in ver. Ecclesie viduata, infra eod. Parochialis verò est beneficium curatum forans in nomen Rectoris cap. Licet Canon, §. Is etiam, ibi. In parochiali Ecclesia cuius rector extierit, infra eod. lib. 6. in cujus vacatione Ecclesia viduatur, ut d. cap. Quia propter, & in cap. Ne prodest, infra, eod. & cuius Rector non habet beneficium in Ecclesia, sed Ecclesiam ipsam, seu beneficium Ecclesie, ut inquit gl. in Clem. 1. in ver. In eodem, de stat. & qual. Unde & Collegiata potest esse parochialis, ut est text. in cap. Statutum, ibi, etiam si Parochiales extierint, de elect. lib. 6. Et ex his collige aliud esse beneficium in Ecclesia, aliud beneficium Ecclesie, ut hic, & in Clem. 1. §. Ad hoc de Præb. Et propterea Joan. Monach. in c. in generali de reg. jur. lib. 6. & Archid. in cap. Ne captanda, de concess. Præb. eod. lib. referunt Clementem IV. tetinisse auctoritate sumpta de lib. 2. Reg. cap. 12. & §. ult. 3. q. 7. de illo, qui habebat unicam ovem, & c. l. illucius, §. Ne tenuis, ff. de glib. præfid. de illo qui habebat unicum lumen, quod cum scribitur alicui providere de dignitate in aliqua Ecclesia, & non est ibi nisi unica, & principalis, illa non debetur, & est ratio, quia providere de illa dignitate non est providere in Ecclesia, sed de Ecclesia. De hoc tamen vide gloss. in d. Clem. 1. in ver. In certis.

5. Deinde differunt, quia beneficium curatum dicitur etiam ratione jurisdictionis spiritualis in foro contentioso, ut sunt iura clara, in cap. Dudum, 11. secundo §. Tandem Archidiaconi, vers. Sed cum in iure, ibi, evidenter apparet. quod curam habet animarum habet, & ibi Abb. num. 7. & §. infra eod. in cap. Super eo, de Præb. lib. 6. & in extrar. Joan. XXII. Execrabili, in fine, & notat Cardin. in Clem. 1. in vigesima questione, de offic. Vicar. Ad quod tamen vide quod scripsi, in cap. 1. in 2. & seq. infra, de Capell. monach. Sed parochialis non dicitur nisi curam habeat animarum in foro poenitentiali, ut per Holt. in summa de Paroch. §. In quibus consistat, & Joann. Andr. in rubr. Paroch. num. 2. Itaque omnis Ecclesia parochialis est beneficium curatum, sed non convertitur, quia non omne beneficium curatum est parochialis: datur

datur enim beneficium curatum in Ecclesia, & beneficium curatum ratione jurisdictionis in foro contentioso, quod parochialis dici non potest. De his tamen differentiis vide quæ adnotavi, in cap. Cum sit ars, in 1. quasi, infra de stat. & qual.

10. Quintò nota, in vers. Cum autem, ad obtinendam Dignitatem, vel beneficium, cui sacer ordo est annexus, non requiritur ut ordo præcedat, aut sic contemporaneus cum provisione, sed sufficere habitatem ad illum suscipiendum, infra tempus à jure præfixum, ut hic per Butt. num. 5. & Abb. in 2. notab. concordat text. in c. 1. & ibi dixi in 2. notab. num. 2. infra, de stat. & qual. & in cap. 2. de instit. lib. 5. Quod tamen procedit si annexio ordinis facta sit beneficio respectu aptitudinis, prout regulariter facta censetur. Secus si respectu actus, quia tunc requiritur ordo in ipso actu provisionis, ut in cap. Nemo deinceps, de elect. lib. 6. & declarat Abb. hic num. 10. & dixi supra à num. 65. usque ad num. 70. In quibus autem talibus ordinis annexio intelligatur facta respectu aptitudinis, vel respectu actus, plene examino in d. cap. 1. à num. 54. usque ad num. 60. de stat. & qual.

12. Sextò nota, ibi, nisi qui jam vigesimum quintum annum ætatis attigerit, ad beneficium sacerdotale quamvis non requiratur ordo in ipso actu collationis, tamen requiritur ætatem ad illum ordinem requisitam simulatè cum promotione, & hoc pro regula in inferioribus beneficiis constituit Abb. hic in 2. notab. Sed ut dic hoc tantummodo verum esse in Dignitatibus, & beneficiis curatis, in quibus à jure præfixus est annus vigesimus quintus inceptus, ut hic. At secus est in aliis beneficiis sacerdotibus respectu aptitudinis, quia ad illa obtinenda factis est ut quis in eæ ætate sit constitutus, ut infra annum ad sacerdotium promovendi possit, & sic in vigesimo quarto inchoato, ut fusc probavi supra, n. 65. & fultus in d. cap. 1. n. 51. & seq. de stat. & qual.

13. Septimò nota ibi, & ab illo removeantur officio: omne beneficium late sumpto vocabulo posse appellari officium, ut hic per Butt. in septimo notab.

14. Octavo nota ibi, nec proest eius appellationis refugium: appellationem contra Canonem non valere, ut hic, & in cap. Reprehensibilis, & cap. Quia nos, de appellat. & hic notat Innoc. n. 6. in ver. Appellationis. Holt. num. 35. in eod. ver. Joann. Andr. num. 27. in ver. Dissinguum. Butt. in 8. notab. Cardin. in 5. notab. & Imol. num. 4.

15. Ultimò nota ibi, admoniti: nec non ibi, removeantur, obtinentem Dignitatem, vel aliud beneficium curatum, ad parochialem Ecclesiam ex eo quod infra tempus à jure præfixum non fuerit in Presbyterium ordinatus non esse ipso jure privatum beneficio, sed privandum per sententiam, monitione præmissa, ut hic, & in cap. Quarta, de stat. & qual. & notat hic Innoc. n. 6. in ver. Admoniti, Holt. n. 32. in eod. vers. Joan. Andr. n. 25. Butt. n. 6. Anchar. in 9. notab. Abb. in ult. notab. & Dec. num. 8. Et facit ad hoc, quia in facto negativo, de quo hic agitur, ad hoc ut piena per negligentiam incurrat, necessaria est monitio, ut notat Innoc. in cap. Extrinsicus, de Præb. Bald. in Auth. hoc amplius col. 1. C. De fidei comm. & alii apud Alexand. in l. Ita stipulatus, col. 5. de verb. Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

17. obligat, quos sequitur hic Dec. num. 9. Sententia tamen amotionis sufficit sine iuris solemnitate, ut in d. cap. Quarta, & in cap. Cum nescire de concess. Præbend. secundum Holtien. & Joann. Andr. uti supra. Cum enim hac esse non possint non notoria, c. Quanto, de transitu, Episc. non est iuris ordo servandus, cap. De manifesta, 2. q. 1.

18. Verum quia quod hic statuitur ut non promoti live obtineant Dignitates, live beneficia curata, live parochiales Ecclesias non sunt ipso jure privati, sed privandi, ut proxime dictum est, & est casus hic, & in c. 1. & ibi dixi in ult. notab. n. 33. infra, de stat. & qual.

19. Secundum tempus est Concilii Lugdunensis, de quo in cap. Licet Canon, de elect. lib. 6. & secundum hoc tempus assumptum ad regimen parochialis Ecclesie, nisi infra annum se fecerit ad sacerdotium promovendi, Ecclesia ibi commissam, nulla etiam præmissa monitione, est ipso jure privatus, ut illic dilertis verbis statuitur. Acque ita eo decreto respectu poenæ corrigitur constitutio, de qua hic quoad parochiales Ecclesias; sed quoad Dignitates, & beneficia curata remanet in suo robore, quia quod non mutatur, & c. 1. Præcipimus, in fine, C. De appellat. & 1. Sancimus, C. De rellam. & ita firmat gloss. in d. cap. Licet Canon, in ver. Parochialis Ecclesia, quæ à Doctoribus

20. communiter approbatur. Quinimò hac Constitutio remanet salva, etiam quoad Parochiales, quæ sunt Dignitates, vel Personatus, licet non Collegiata, quæ cap. Licet Canon, eam corrigat tantummodo quoad simplices Parochiales, ut optime declarat Feder. de Sen. conf. 86. Casus talis est, per totum: ubi propterea ex facto respondit Priorum, live Præpositum, vel Decanum ruralem, quorum Ecclesie sunt Curatæ, & Parochiales non tamen Collegiatae non esse ipso jure privatos ex eo quod ad præscriptum d. cap. Licet Canon, non fuerint infra annum in Presbyteros ordinati.

22. Tertium tempus est Bonifacii VIII, qui in c. Statutum, de electione, lib. 6. Declaravit prædictam decretalem Licet Canon, uti poenalem non extendi ad Collegiatas Ecclesias, etiam si parochiales extierint, & assumptos ad earum regimen, sed in illis servanda esse antiqua iura, id est, hunc §. Inferiora, ut ibi exponit gloss. ult. Joann. Monach. Archid. Joan. Andr. Gemm. & reliqui Interpretes. Feder. de Senis d. conf. 86. num. 1. vers. Sed quæ sunt iura antiqua: & Rebuff. in Præxi benefic. de non promot. num. 25. 27. & seq. Et propterea dicitur in d. cap. Statutum, Joann. Andr. num. 1. propter illam Decretalem multos curasse, ut eorum parochiales fierent Collegiatae, ut eorum Rectores non tenerentur ad sacerdotium promovendi; sed eos quandoque poenituisse propter reservationes quas faciunt Rom. Pontifices. Adde hæc cautelam potuisse illis proficere quoad poenam d. c. Licet Canon, sed non quoad promotionem ad sacerdotium, quia nihilominus tenebantur promoveri, alioquin privari poterant per sententiam ut dictum est supra.

num. 1. §. & vide quod scripsi in cap. 1. n. 13. infra de at. & qual.

23 Quartum denique tempus est Concilii Constantiensis sub Martino V. qui sess. 43. in tit. de dispensat. statuit in hac verb. (Martinus, &c. Quoniam beneficia propter officia conceduntur, reputantur abfurdum, ut qui beneficia obtinent, recitent, aut negligant officium exercere. Nos igitur Sacro approbante Concilio omnes dispensationes a quibuscumque pro Romanis Pontificibus se gerentibus concessas quibuscumque electis, confirmatis, seu provisus ad Ecclesias, Monasteria, Prioratus Conventuales, Decanatus, Archidiaconatus, & alia quaecumque beneficia, quibus certus ordo debitus est, vel annexus, ne minus consecrationis Episcopi, sive benedictionem Abbatis, aut ceteros debitos, aut annexos ordines suscipiant, prater illas quae secundum formam Constitutionis Bonifacii VIII. quae incipit, *Cum ex eo*, factae sunt, revocamus, statuimus, ut qui de praesenti illas, vel illa obtinent, infra sex menses a die publicationis huiusmodi Constitutionis nostrae, & qui in posterum obtinebunt, infra terminum juris se faciant consecrari, aut benedici, seu ad alium debitum ordinem promoveri; alioquin sine ipsis Monasteriis, Ecclesiis, Dignitatibus, Personaribus, officiis, & beneficiis ipso iure privati, & aliis liberis conferantur, aut provideantur de illis, ceteris Constitutionibus circa hoc editis in suo robore duraturi.) Haec sessio habita est Constantiae Anno Domini 1417. die Lune 21. mensis Martii, & habetur tom. 3. Concil. par. 2. pag. 942.

24 Quo quidem statuto confirmatur constitutio Concilii Lugdunen. de qua in d. cap. Licet Canon, quoad parochiales Ecclesias; nam ex Concilio Constantiensi ipso iure Ecclesiis privati, qui ordines suis beneficiis debitos, vel annexos suscipiunt infra terminum juris. Hic autem terminus quoad parochiales Ecclesias est infra annum, ut in d. cap. Licet Canon. Sed quoad Dignitates, Personatus, & alia beneficia curata respectu poenae corrigitur constitutio Concilii Lateranensis de qua in hoc §. inferiora. Quia ex Concilio Constantiensi non promoti infra tempus à Canonibus praefixum non sunt privandi per sententiam monitione praemissa, ut hic dicitur, sed sunt ipso iure privati.

Itaque hic §. inferiora, respectu poenae hodie videtur profus abrogatus, nam quoad Parochiales est correctus, per cap. Licet Canon, & quoad Dignitates, Personatus, & alia beneficia, quae curam animarum habent annexam, per statutum Concilii Constantiensis. Sed de hoc vide quod dicam in questione sequenti.

25 QUAERO, super intellectu huius statuti, An obtinent praeposituram Ecclesiae Collegiatae, quae est principalis Dignitas, habetque sub se Parochiales, ac etiam castra, & oppida, in quibus spirituales, & temporalem jurisdictionem exercet, incidat in poenam d. cap. Licet Canon, de elect. lib. 6. si infra annum non fuerit in Presbyterum ordinatus.

Circumscripto Concilio Constantiensi, planum est Praepositum in memorata poenam non incidere, quia cap. Licet Canon, tamquam poenale locum non habet in Dignitatibus principalibus, & Collegiatis, etiam parochiales extiterint, ut

est casus in cap. Statutum, de elect. lib. 6. sed in illis observanda est dispositio huius §. inferiora, ut scilicet non promoti sint ipso iure privati, ut dictum est supra, nu. 22. per tertium tempus. Unde difficultas ad hoc restringitur, videlicet an constitutio ut praefertur edita à Martino V. in Concilio Constantiensi correxit d. cap. Statutum.

26 Et videtur non correxisse, quia regula juris notissima est Canones ita esse interpretandos, ut nimis corrigant jus commune, quam fieri possit, & iura iuris concordentur, cap. Cum expressat, de elect. lib. 6. Neque enim credendum est Romanum Pontificem, qui iura tueri, quod aliis excogitatum est multis vigilis, & inventum, uno verbo subvertere voluisse, ut legitur in cap. Ecclesia vestra, secundo, infra eod., & in l. Si quando, C. De iusu, testam. Praeterea verba illius constitutionis non important ut Papa voluerit, d. cap. corrigeret, quia nihil expressit de Ecclesiis Collegiatis, idque non obscure patebit, si singula constitutionis verba sedulo expendantur.

Primo enim dixit, Ecclesias, quod verificatur in simplicibus parochialibus iuxta textum in d. c. Licet Canon, vel in aliis Ecclesiis, quae non essent Collegiatae, & haberent ordines annexos ex consuetudine, vel statuto iuxta dispositionem, Clem. 1. de at. & qual.

27 Deinde dicit monasteria, & clarum est in materia exorbitanti, sicut est haec, quae disponit contra jus antiquum, Monasterii appellatione, non comprehendit Ecclesias saeculares, ut notat gloss. in Clem. 1. in ver. Monasterii, de elect. & gloss. 3. in cap. Grandi, de suppl. neglig. Pralat. lib. 6. Licet secus ut in materia late interpretanda, ut firmat Joan. Andr. in cap. Joannes, de regulari, ubi ita intelligit iura quae dicuntur Ecclesiis venire appellatione monasterii, ut in §. Haec autem, 10. dist.

28 Tertio, dicit Prioratus Conventuales, quod similiter includit Ecclesias Collegiatas Regularium, non autem saecularium, quia ex proprietate vocabuli Ecclesiae Conventuales intelliguntur regularium, non clericorum saecularium, ut notat Paul. de eleazar, in Clem. 1. in ver. Quatriur, ubi etiam Card. num. 7. de reb. Eccl. non alien. allegat iura, in cap. Nisi essent, de Preben. in cap. Manachi, §. penult. de statu regulari. & in cap. Si religiosus, de elect. lib. 6. sicut nonnumquam largè, & improprie appellatione Conventualium etiam saeculares comprehendantur, ut notat Joann. Andr. & Jo. Calder. in cap. Capitulum supra de rescripti. Sed cum constitutio Constantiensis sit poenalis, & exorbitans, illius verba iuxta propriam significationem sunt intelligenda. cap. Rodolphus de rescripti. & notat gloss. in Clem. 1. in ver. In eodem, de at. & qual. & in Clem. In plerisque, in ver. Populo, de elect. & de his Prioratibus expressit, quia & aliis de iure poenam privationis incurrerent sine alia monitione, ut in Clem. Ne in agro, §. Ceterum, de statu Monach. Atque ita quoad eos non novi statuit, sed jus praecedens innovavit.

30 Quoad poenam privationis, illius verba iuxta propriam significationem sunt intelligenda. cap. Rodolphus de rescripti. & notat gloss. in Clem. 1. in ver. In eodem, de at. & qual. & in Clem. In plerisque, in ver. Populo, de elect. & de his Prioratibus expressit, quia & aliis de iure poenam privationis incurrerent sine alia monitione, ut in Clem. Ne in agro, §. Ceterum, de statu Monach. Atque ita quoad eos non novi statuit, sed jus praecedens innovavit.

31 Quarto, dicit Decanatus, & Archidiaconatus, Et quidem in Archidiaconatu non habebat locum d. cap. Statutum, de elect. in 6. cum haec Dignitas sit in Ecclesia Cathedrali, & sic non sit principalis in Ecclesia Collegiata, cum ibi sit cap. episcopus, ut patet in cap. 1. & per tot. infra, de

de off. Archid. Similiter nec in Decanatu habebat locum d. cap. Statutum, quando non erat principalis Dignitas in Ecclesia Collegiata, sed tantummodo habebat locum Concilium Lateranense, de quo in hoc §. inferiora, ut notat gloss. in d. c. Licet Canon, in ver. Parochialis, de elect. lib. 6. Unde Martinus V. voluit, ut in his Dignitatibus, in quibus requirebatur monitio ad poenam incurrendam, & Privatio per sententiam, ut expressè cavetur hic, hodie monitio non requiratur, sed sine ipso iure privati; & sic Concilium Constantiense coadjuvat Lateranense, de quo hic, per modum executionis: nam quilibet canon imponens poenam ipso iure super facto per alium jus iam damnato, dicitur illius executivus, ut probatur in praell. c. Licet Canon, & ibi notat gloss. in ver. Executione, & sic intelligendo nova haec constitutio proprie non corrigit iura praecedentia, sed est executio huius §. inferiora, & c. 1. infra de at. & qual. & Decretalis Statutum, remanet in suo robore.

32 Nec praedictis obstat clausula generalis, quae subsequitur, videlicet, & alia quaecumque beneficia, ponderando dictionem universalem, quaecumque, quae videtur includere omnia alia beneficia etiam Collegiata, cum de natura universalis sit omnia universaliter includere, ut dicit text. in c. Oblita, & major, & obediens.

33 Etenim respondetur dictionem, quaecumque, licet sit universalis non tamen stare universaliter in materia, in qua profertur quando per alium jus aliquis casus reperitur exceptus ab illo iure, ut est gloss. notab. in cap. Monachi, in ver. Quocumque modo, infra de sentent. excomm. unde & praedicta clausula, Quaecumque alia beneficia, ita est intelligenda, ut locum habeat in aliis quibuscumque beneficiis, nisi alio iure reperiantur exclusi. Sed obtinent Collegiatae Ecclesiae excluduntur per d. c. Statutum. Ergo in hoc casu exceptio non verificabitur illa dictio universalis, ut tenet gloss. p. alleg. Et hoc intendit Martinus V. dem in calce constitutionis adiecit, ceteris constitutionibus circa hoc editis in suo robore duraturi: nam si intelligeremus d. c. Statutum, fuisse sublatum, utique in suo robore non permaneret: & idem contingeret de hoc §. inferiora, qui non remanet correctus, sed vitiatum circa executionem suam, ut est dictum: & ita intelligendo, haec clausula operabitur effectum suum. Verba autem clausulae intelligi debent ut operentur, c. Si Papa de privileg. lib. 6. & ita in proposita facti specie con iure Gemin. cons. 131. in cap. praemissa, per tot. ubi est casus.

34 Secundo QUAERO, super intellectu ejusdem constitutionis Martini V. an hodie qui obtinent Dignitates, praebendas, portiones, & alia beneficia in Cathedralibus, vel Collegiatis Ecclesiis sint beneficiis ipso iure privati, si infra annum ordines suos beneficiis annexos non susceperint?

35 Pro clariori solutione circa hoc distinguenda sunt tria tempora. Primum tempus est Concilii Viennensis, de quo in Clem. 1. in ver. Illi vero, de at. & qual. ubi statuitur ut obtinentes in eisdem Ecclesiis Dignitates, personatus, officia, vel praebendas, quibus certi ordines sunt annexi, nisi iusto impedimento cessante ad huiusmodi ordines se promoveri fecerint infra annum, ex tunc donec ad eos promoti fuerint, voce in Capitulo non habeant, eisque distributionum pars dimidia subtrahatur. Et ita secundum haec tempora non promori ad ordines ut praefertur annexos non erant beneficiis privati, sed tantummodo carebant voce in Capitulo, & privabantur dimidia parte distributionum.

36 Secundum tempus est Concilii Constantiensis, in quo Martinus V. edidit Constitutionem superius relatam, num. 23. & hoc respectu inspecto obtinentes huiusmodi Dignitates, & beneficia qui infra terminum juris non recipiebant ordines beneficiis annexos, erant ipso iure privati, ut illic statuitur. Atque ita constitutio Constantiensis correxit dispositionem Concilii Viennensis, de qua in d. Clem. 1. Neque enim ambigendum est, quin eadem constitutio comprehendat Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis. Tum quia utitur clausula illa universali, quaecumque alia beneficia, quae, ut praediximus, num. 33. omnia universaliter includit: tum quia beneficii appellatione ex proprietate vocabuli comprehenditur Canonicius, & praebenda, ut est text. in c. penult. infra, de verbor. signific. in c. In nostra, de rescripti. & in c. unica, Ne Sede vacante, lib. 6. & notat Bellam. in c. Cum contingat, num. 9. de foro competens. Tum denique quia constitutio exprimit nominatim Archidiaconatum, qui est Dignitas in Cathedrali Ecclesia, ut patet infra de off. Archid. per tot. & ita per eandem constitutionem fuisse sublatam dispositionem d. Clem. 1. tenet Gem. quamvis praedicta non ponderet, in praes. cons. 131. num. 2. per 1. primo dixit Ecclesias.

37 Tertium tempus est Concilii Tridentini, quod in c. 4. sess. 22. statuit, ut obtinentes in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia Dignitates, personatus, officia, praebendas, portiones, ac quaelibet alia beneficia, quibus certi ordines sunt annexi, teneantur, iusto impedimento cessante, infra annum ordines suscipere requiritos; alioquin poenas incurrant iuxta constitutionem d. Clem. 1. in ver. Quae ibi innovat. Quo decreto aperte sublata est dispositio Concilii Constantiensis quoad obtinentes beneficia in praedictis Ecclesiis: nam si non promoti incurrunt poenas d. Clem. 1. in ver. à Concilio Tridentino innovatas: ergo necessaria sequitur, ut non sint ipso iure beneficiis privati: nam poenae huiusmodi sunt privatae vocis, & substractio dimidiae partis distributionum, ut dictum est. Utraque autem poena supponit necessarii retentionem beneficii, quia carens titulo privati non potest voce, vel dimidia parte distributionum, cum privato supponat habitum. l. Decem. ff. De verbor. obligat. cap. Ad dissolvendum infra, de despons. impuber. & cap. Debitum, de bigam. Unde sacra Congregatio Tridentini Concilii interpretum, licet nulla facta mentione Constitutionis Concilii Constantiensis, sapienter declaravit obtinentes Dignitates, praebendas, vel portiones in praedictis Ecclesiis non esse ipso iure beneficiis privatos, sed tantummodo privati posse, si contumaciter renuerit suscipere ordines suos beneficiis annexos, ut dixi in cap. Quarta, num. 34. infra, de at. & qual.

38 Neque hoc loco omittendum est decretum Concilii, in d. cap. 4. quod generalius loquitur, quam

37 Secundum tempus est Concilii Constantiensis, in quo Martinus V. edidit Constitutionem superius relatam, num. 23. & hoc respectu inspecto obtinentes huiusmodi Dignitates, & beneficia qui infra terminum juris non recipiebant ordines beneficiis annexos, erant ipso iure privati, ut illic statuitur. Atque ita constitutio Constantiensis correxit dispositionem Concilii Viennensis, de qua in d. Clem. 1. Neque enim ambigendum est, quin eadem constitutio comprehendat Dignitates in Ecclesiis Cathedralibus, vel Collegiatis. Tum quia utitur clausula illa universali, quaecumque alia beneficia, quae, ut praediximus, num. 33. omnia universaliter includit: tum quia beneficii appellatione ex proprietate vocabuli comprehenditur Canonicius, & praebenda, ut est text. in c. penult. infra, de verbor. signific. in c. In nostra, de rescripti. & in c. unica, Ne Sede vacante, lib. 6. & notat Bellam. in c. Cum contingat, num. 9. de foro competens. Tum denique quia constitutio exprimit nominatim Archidiaconatum, qui est Dignitas in Cathedrali Ecclesia, ut patet infra de off. Archid. per tot. & ita per eandem constitutionem fuisse sublatam dispositionem d. Clem. 1. tenet Gem. quamvis praedicta non ponderet, in praes. cons. 131. num. 2. per 1. primo dixit Ecclesias.

37 Tertium tempus est Concilii Tridentini, quod in c. 4. sess. 22. statuit, ut obtinentes in Cathedrali, vel Collegiata Ecclesia Dignitates, personatus, officia, praebendas, portiones, ac quaelibet alia beneficia, quibus certi ordines sunt annexi, teneantur, iusto impedimento cessante, infra annum ordines suscipere requiritos; alioquin poenas incurrant iuxta constitutionem d. Clem. 1. in ver. Quae ibi innovat. Quo decreto aperte sublata est dispositio Concilii Constantiensis quoad obtinentes beneficia in praedictis Ecclesiis: nam si non promoti incurrunt poenas d. Clem. 1. in ver. à Concilio Tridentino innovatas: ergo necessaria sequitur, ut non sint ipso iure beneficiis privati: nam poenae huiusmodi sunt privatae vocis, & substractio dimidiae partis distributionum, ut dictum est. Utraque autem poena supponit necessarii retentionem beneficii, quia carens titulo privati non potest voce, vel dimidia parte distributionum, cum privato supponat habitum. l. Decem. ff. De verbor. obligat. cap. Ad dissolvendum infra, de despons. impuber. & cap. Debitum, de bigam. Unde sacra Congregatio Tridentini Concilii interpretum, licet nulla facta mentione Constitutionis Concilii Constantiensis, sapienter declaravit obtinentes Dignitates, praebendas, vel portiones in praedictis Ecclesiis non esse ipso iure beneficiis privatos, sed tantummodo privati posse, si contumaciter renuerit suscipere ordines suos beneficiis annexos, ut dixi in cap. Quarta, num. 34. infra, de at. & qual.

38 Neque hoc loco omittendum est decretum Concilii, in d. cap. 4. quod generalius loquitur, quam

quàm prædicta Clem. vendicare sibi locum ex factæ Congregationis sententia in quibuscumq; beneficiis. Nam consilia an decretum d. cap. 4. sess. 22. comprehendat omnia beneficia quæ ordinem requirunt; respondit comprehendere; quod videtur intelligendum quoad obligationem suscipiendi ordines infra annum, non autem quoad penas saltem privationis vocis; quia illa applicari non potest nisi obtinentibus beneficia in Ecclesiis, in quibus sunt Capitula, & sic in Cathedralibus, vel Collegiatis, cum in aliis subiecta materia id non patiat. Quod expressè tenet glossa in dicta Clem. *Præ in ver. Distributio- num*, dicens per hoc verbum *distributionum*, & verb. *Capitulo*, quod præcedit, has penas non competere in beneficiis, quibus non debetur vox Capituli, & in quibus sunt distributiones.

41 Itaque cum Concilium Tridentinum quoad penam privationis vocis in Capitulo servari non possit in Ecclesiis, ubi non sunt Collegia juxta text. in c. 1. *supra eod.*, & dispositio dictæ Clem. locum non habeat in beneficiis extra Ecclesias Cathedralibus, vel Collegiatis, etiam si in illis essent distributiones, ut ibi notat gloss. in ver. *Præbenda*, in ver. *In eisdem*, & in ver. *Distributionum*, *Cardin. num. 5.* & *Vitalin. num. 30.* consequens est, ut quoad penam privationis tituli ipso jure hodie servanda sit Constitutio Concilii Constantiensis in illis beneficiis, quæ habent ordines annexos, & non sunt in Cathedrali vel Collegiata Ecclesia, nec comprehenduntur, in cap. *Statutum de elec. lib. 6.* Quæ omnia diligenter notabis, quia ad hæc constitutionem non advertunt Doctores nostri, qui de beneficiis scripserunt.

DE ELECTIONE.

Cap. *Causam.*

SYM MARI V M.

1. Compromittentes tenentur recipere electionem à compromissario, dummodo sit idoneus.
2. Moniales appellantur Sorores.
3. Fratres qui dicantur.
4. Fratres qui dicantur.
5. Moniales possunt compromittere in masculinum electionem Abbatis.
6. Compromissum super electione potest fieri in unum tantum, & n. 38.
7. Item potest fieri in extraneum à Collegio.
8. Episcopus non est de Collegio Monialium, licet sit ipsarum caput.
9. Collegium ipsum censetur eligere, cum electio sit à compromissario.
10. Compromissum super electione an possit fieri in laicum, & n. seq. usq. ad n. 18.
11. Compromissarius an sit Procurator compromittentium, & n. 13. & 16.
12. Laicus potest esse Procurator in spiritualibus, & acceptare beneficium pro Clerico absente.
13. Compromissarius arbitrari debet, an Prælatu sit idoneus ad officium Prælatu.
14. Laicus non potest esse arbiter in spiritualibus.
15. Laicus non prohibetur ministerialiter tractare negotia ecclesiastica.

16. Et potest esse arbiter in spiritualibus.
17. Compromissarius possunt esse alii à Capitulo, dummodo sint viri religiosi, ad est Clerici.
18. Cardinales an valeat postmodum compromittere electionem Papæ in personas extra Collegium, & n. seq. usq. ad n. 35.
19. Cardinalium curus non potest modificare, corrigere, vel immutare constitutionem super electione Papæ.
20. Actus contra legem celebratus est nullus, quando lex admittit potentiam actum celebrandi.
21. Verbum, potest, præcedente negatione tollit potentiam, & reddidit actum de jure impossibilem, & n. 39. & seqq.
22. Beneficium collatio facta minori quatuordecim annorum est ipso jure nulla.
23. Forma quibus verbis includatur.
24. Verba, aliter fieri non possit, an importent decretum irritans.
25. Condicio formam substantialem inducit.
26. Gestu contra formam sunt ipso jure nulla.
27. Papæ electio de jure communi valida est quomodocumque duo partes Cardinalium consentiant in aliquem, ut in electione.
28. Electionis Papæ forma substantiale præscribitur in Constitutione Gregorii XV. in §. *Quod si electio*.
29. Clausula decreti posita in fine Bullæ electionis magis Magistri Hiero solymitani sublatæ est, & in eius locum substituta est alia præstringens substantialem electionis.
30. Verbum, non potest, aliquando exponitur, id est non debet.
31. Pupillus pubertati proximus absq. tutoris autoritate naturaliter obligatur.
32. Verbum, potest, præcedente negatione non privat potentiam, quando hinc resultaret absolutus intellectus.
33. Missa sacrificium an per forma præcedere debeat electionem Papæ.
34. Una determinatio respiciens plura determinabilia debet æqualiter determinare.
35. Cardinales an possint super electione Papæ compromittere in unum tantum ex Collegio, & n. seq. usq. in fin.
36. Plurality loquutio duorum saltem numerum requirit.
37. Eligendi potestas utilis committitur pluribus quam unum.
38. Melius tamen expeditur per unum quam per plures.
39. Constitutio juri communi conformi recipit ab eodem jure interpretationem passivam.
40. Plurality an, & quando resolvatur in singularitatem.
41. Eligendi potestas consultis committitur in impari numero.
42. Canonici loquentes de electionibus inferiorum an, & quando habeant locum in electione Papæ, & n. 43. vers. *Et cum similibus*.
43. Canonici loquentes de electionibus inferiorum an, & quando habeant locum in electione Papæ, & n. 43. vers. *Et cum similibus*.
44. Plurality oratio non resolvitur in singularem secundum rigorem verborum, sed secundum sensum, & naturalem effectum.
45. Compromissum super electione Papæ à Cardinalibus initum in unum tantum de Collegio an valeat.
46. Plurality, ubi est de forma, non potest resolvitur in singularitatem.

Cau-

1. CAUSA M. Compromittentes tenentur recipere electionem à compromissario, dummodo sit idoneus. Hoc dicit, & non dividitur secundum Jo. Andr. & Anton. de Butr. Vel secundum alios sunt duæ partes. In prima ponitur decisa consultatio. In 2. responso ibi, *Sorores*.
2. Nota primo Moniales appellari Sorores: nam cum primo text. dixerit Moniales, postea subdit Sorores; atque ita hæc duo videntur synonyma, seu idem importantia, quod est contra vulgares, qui distinguunt Sorores à Monialibus secundum Jo. Andr. & Cardin. in *primo in ver. Sorores*, Butr. *num. 6.* Abb. *num. 1. in 1. notab.* & Jo. de Anan. in *primo*. Vulgus enim appellat Sorores, quæ sub sunt Fratrum Ordinum Mendicantium, ut Predicatoribus, Minoribus, & aliis, de quibus in cap. *Non solum*, & cap. *Constitutionem de regular. lib. 6.* reliquis vero vocat Moniales. Ratio motiva potuit esse, quia sicut Religiosi Mendicantes non confueverunt appellari Monachi, sed Fratres; & vice versa Religiosi non Mendicantes appellari solent Monachi, non autem Fratres; quinimo agere ferant, si quando fratres nuncupentur, eodem modo vulgus credidit mulieres Religiosas fratibus subjectas esse vocandas sorores; & subjectas Monachis Moniales. Sed hæc distinctio confunditur hic, & in cap. *Cum dilecta supra de rescript.* Nec mirum, quia etiam Monachi possunt appellari fratres, ut in cap. *Causam, il primo, infra de judic. cap. Si Religiosi. §. Quia vero*, & ibi notatur in ver. *Fratrum, de elec. lib. 6.* & cap. *Suscipimus*, & ibi Host. in *primo, in ver. Fratres, de homicid.* Et quamvis omnes Christiani sint fratres in Christo, quia per lavacrum regenerationis recognoscunt spiritualiter unum Patrem, scilicet Deum; cap. *Ad mensam 11. quasi. 3.* tamen ut dicit Abb. *ubi supra* per excellentiam hoc nomine donati sunt religiosi propter charitatem, quam in vicem debent habere, ut appellentur fratres & sorores.
3. Secundo nota, ibi, in *Episcopum* Moniales posse compromittere in masculinum electionem Abbatis, nec teneri compromittere in alias Moniales secundum Anton. de Butr. *num. 5.* & Abb. *num. 3.*
4. Tertiò nota in eod. ver. *Compromissum* super electione fieri posse in unum tantum. De hoc infra in 2. *quæst. num. 38.*
5. Ultimo nota, *Compromissum* super electione fieri posse etiam in extraneum, seu ut dicit Abb. forinsecum à Collegio: nam Episcopus in quem Moniales compromiserunt, non est de Collegio Monialium, sicut hic prælatum caput, cap. *Requisiti. §. 5. Serm. infra de testam. ibi*; Non est tanta communio inter Episcopum, & Monasteria, quanta est inter Episcopum, & Ecclesiam Cathedrali, cui est spirituali conjugio copulatus, & hic notat gloss. 1. Host. *num. 1. vers. Et extra Collegium bene potest compromittere*. Jo. Andr. *num. 2.* exponens verbum *Episcopum*, id est proprium, vel alienum, quoad actum electionis, sed proprium confirmabit Cardin. in *primo*. Butr. *num. 3. in 2. notab.* Anchar. *num. 1.* Bellam. in *primo in ver. Episcopum*, Abb. *num. 2. in 2. notab.* & Jo. de Anan. *num. 1. gloss. in cap. quia præcipit, in ver. Turis, infra eod.* & ibi Innocen. in eod. ver. *num. 6.* Abb. *Antiq. num. 20.* in ver. *De Collegio*, Compoll. *num. 27.* in ver. *Committatur, vers. Si-*

miter nec estque, & alii communiter. Ratio est, quia Collegium ipsum censetur eligere cum electio sit per eos, in quos electio translata potestatem, cap. *In casibus. §. Quia vero, infra eod. 1. Item ordino. §. Si Decuriones*, ibi: Non referri an ordo elegerit, an is, cui ordo committitur, si. Quod cuiusque universi, nomin. secundum Innocen. *in ver. Resp.*, Compoll. *in primo in ver. Facias* Joan. Andr. *num. 8.* in gloss. 1. & alios præalleg.

10. Proccedit tamen supradicta conclusio, dummodo is in quem compromittitur, sit persona Ecclesiastica, prout hic erat Episcopus; non enim hujusmodi actus spiritualis eligendi videtur posse transferri in Laicum, cap. *Assans, & cap. Sacrosancta, infra eod.* nam si laici prohibentur cum laicis interesse, multò magis videtur prohibita in eos totalis translatio, idque verius putat Petr. de Anchar. *hic num. 1.*
11. Sed in contrarium facit, quia compromissarius censetur Procurator compromittentium; legit enim ipsorum nomine, per id quod legitur, & notatur in d. cap. *In casibus, infra eod.* & in c. *si compromissarius, eod. lib. 6.* Secus laicus potest esse procurator in spiritualibus, ut est textus, in cap. *de procurat. lib. 6.* & potest acceptare beneficium pro clerico absente, ut notat Jo. Andr. in cap. *Accedens, infra de præben. quem communiter alii sequuntur, ut testatur Dec. in c. Decernimus, num. 5. & seqq. de judic.* Ergo, &c. Anchar. non solvit. Tu dicit secundum Abb. *hic num. 5.* in electione Prælati non veritas nudum ministerium: imò enim debet arbitrari, an quis sit idoneus ad officium Prælatu, ut hic nec est simplex procurator, imò officium in eum persona radicatur, adeo ut nec revocari possit, nisi secundum ea quæ notantur in d. cap. *In casibus*. Ad hoc optimus textus, in cap. *Contingit, infra de arduis*, ubi est expressum non posse alium arbitrum laicum super spiritualibus, & subijcitur ratio in texto, quia non decet, ut Laicus in talibus arbitretur. Quæ quidem ratio maxime viget in casu de quo agitur. At vero procurator habet nudum ministerium factis: Unde non mirum, si nomine alterius interesse valeat in hujusmodi spiritualibus, ut colligitur ex notatis per gloss. in d. cap. *1. in ver. Spiritualibus*. Laicus enim non prohibetur ministerialiter, seu ministratim tractare negotia Ecclesiastica, ut fusc probat Dec. *de ioco citato*. Et hæc ratio quamvis non possit esse arbiter in causa spirituali, ut proxime dictum est; potest tamen esse arbiter, ut tenet Host. & Jo. Andr. in cap. *fin. de res. permitt. Specul. in tit. de arbit. §. Restat, vers. Quid sit sententia excommunicationis*; Et est communis opinio, ut Dec. testatur, alios referens in d. c. *Decernimus, num. 4.* Præterea compromissarius potest eligere compromittentem: ergo non est illius procurator, quia alioquin posset quis eligere seipsum, cum procurator, & dominus in causa procuratorii censentur unus, & idem, ut hic observat Jo. de Anan. *sub num. 1. in 1. notab. vers. Verum autem, & vers.* Sic hic non esse verum, & pro hæc opinio adduco etiam gloss. notab. in cap. *Quia propter, in ver. Turis, infra eod.* quæ dicit compromissarius esse posse alios à Capitulo, dummodo sint viri Religiosi, id est clerici, ut ibi exponit Jo. Andr. *sub num. 67.* in gloss. *Et est,*

QUA

14 QUERO, An compromissum super electione Romani Pontificis a Cardinalibus initum in personis Ecclesiasticis extra sacrum Collegium sit validum, nec ne?

15 Manifestum est hodie non licere, S. R. E. Cardinalibus hanc potestatem eligendi committere nisi aliquibus de Collegio, quia in novissima constitutione Gregorii XV. Xtermini Patrii Filius, in §. Matura itaque, discretis verbis statuitur, ut electio per compromissum aliter fieri non possit, praterquam si omnes, & singuli Cardinales aliquos ex eorumdem Collegio committerent eligendi potestatem. Hoc autem jus publicum in favorem Ecclesie introducum est, cui pacto privatorum renunciarum non potest, cap. si distingas, infra de forma scriptur. Nec licet Cardinalibus per Papam immutare, cap. inferior, 21. dist. & in proposito notat Compollitell. in cap. Licet de vitanda, sub num. 6. vers. Sed nunquid Cardinales, supra eod. est exprellum in Clem. ne Romani, in prin. de elec. ubi reprobat opinionio, quae adhibet eorum Cardinalium Sede vacante posse dominicare, corrigere, vel immutare decretalem, Ver periculum, eod. tit. lib. 6. Idem pater in hac ipsa constitutione Gregorii in §. Vltimo, ubi inhihetur S. R. E. Cardinalibus, & eorum sacro Collegio ne advertere eam aliquod statuere, disponere, vel ordinare, seu in aliquo corrigere, alterare, mutare, seu aliquo modo facere, tractare, moliri, vel attentare presument.

Verum quzilio admodum implexa videtur, an ita ex forma sancitum sit ut compromissum fieri debeat in aliquos de Collegio, ut si fiat in extraneos, electio irrita fit. Et quamvis quzilio videatur solvi posse ex inferiori parte constitutionis in §. Quod si electio, ubi perstringitur forma electionis cum decreto irritanti, & in forma compromissum repetuntur verba illa (aliquibus ex eorumdem Collegio) tamen videtur adhuc obitare, quod in d. §. Matura itaque, Constitutio non simpliciter prohibet fieri electionem, sed decernit, ut electio per compromissum aliter fieri non possit, & c. Quotiescumque autem lex non solum prohibet, sed etiam admittit potentiam, & facultatem, actus contra legem celebratus est ipso iure nullus. Bartol. in l. Beneficium, in ver. Non potest, de regul. iur. lib. 6. quam Bartol. & omnes sequuntur in l. Gallus, ff. de liber. & posthum. ut testatur ibi Jaf. num. 19. & 23. & sic reddit actum irritum, & de iure impossibilem. Bald. in l. 1. n. 62. C. Qui ad iur. & post Bartol. 1. ff. De inoff. rupt. testamen. notat Jaf. in l. Non dubium, in ver. De inoff. rupt. testamen. Acque ita idem importat aliquid esse impossibile, vel fieri non posse: nisi quod impossibile videtur potam Latine dici, licet eusmodi verbum non reformidet Quintilianus lib. 5. in offit. orator. cap. 10. nec iuriscohilus, ut in l. Impossibile, ff. de verbor. obligat. in l. Impossibile, ff. De reg. iur. & post Malib. Hinc cum olim dubitatum est

22. set in Sac. Congregatione Concilii an c. 6. sess. 23. disponens neminum ante decimum quartum annum beneficium obtinere posse comprehendat eum, qui annu duodecimo etatis beneficium obtinuit, & nunc electus est etatis anno-

rum quatuordecim: adeo ut nunc non sit legitimus possessor, & fructus suos non fecerit, Sacra Congregatio innixa doctrine Jaf. in d. l. Gallus, num. 17. ubi quod actus redditor nullus ipso iure cum quid prohibetur cum verbo, non possit, censuit collationem ante decimum quartum annum fuisse nullam, & provium fructus suos non facere. Quomobrem etiam in posteriori parte constitutionis nulla fiat mentio de compromissio in eundem in aliquos de sacro Collegio: tamen videtur sufficere, ut huiusmodi mentio facta fuerit in priori parte per verba adimentia electoribus potestatem aliter eligendi, cum perinde sit reddere electores impotentes ad eligendum, ac decernere electionem aliter factam non valere, ut ex dictis conitat, & ex decreto Concilii Tridentini in c. 1. sess. 24. de reform. matrim. quod dum irrita decernit matrimonium clandestinum; eos qui illa contrahere attemptant, inhabiles reddit ad sic contrahendum. Utrumque enim loquendi genus inducit formam; quod aperte

23. loquendi Felin. in c. Cum dilecta, num. 6. supra, de re script. ubi enumerans decem signa, que indicant formam inducam esse, quantum signum aliter esse, ubi est appositum decretum irritans: ac deinde paulo inferius (Septimum signum, inquit, ubi in dispositione dicitur, aliter fieri non possit, ibi est data forma, & ei renunciari non potest: & Felini doctrinam sequitur Dec. cons. §. 28. n. 11. & Alber. Brun. in tract. de forma, fol. 33. col. 1. vers. Et quod lex prohibitoria, & fuit iuramentum Bartol. in l. De his, num. 4. ff. De transact. & in l. fin. n. 4. C. De venden. reb. civit. lib. 1. Quibus addo Parif. cons. 19. num. 20. lib. 2. ubi dicit hanc verba, non aliter fieri possit, inducere decretum irritans: & Lothredum cons. 30. in ap. Sit

25. dubium, num. 20. Praterca ponderanda est particula si, in constitutione appofita, ibi (Decernimus electionem aliter fieri non posse praterquam si omnes, & singuli Cardinales aliquibus ex eorumdem Collegio, & c.) hanc enim particula ex sui natura conditionem importat, & l. Quodcumque, §. ult. ff. De verbor. obligat. gloss. in l. 2. ver. Conditio, ff. De condit. & demonst. Conditio vero foram substantiam inducit, ut per Felin. in d. c. Cum dilecta, sub num. 6.

26. vers. Secundum signum. At manifestum est gesta contra formam esse ipso iure nulla, ut est textus in d. c. Cum dilecta, in c. Venerabilis de offic. deleg. plene Calderin. in disput. in cap. Statuta civitatis, Archidiacon. in cap. Si cui, in fine, de elec. lib. 6.

27. Sed in oppositum facit, quia de iure communis in electione Romani Pontificis nulla forma prescripta erat: nam cum in ea non sufficiat major pars Collegii, ut in electionibus inferiorum, sed saltem dux ex tribus partibus inferantur, & in difficultatibus emergentibus nullus sit superior, ad quem posse haberi recurratur; aliquid speciale in ea constituendum fuit, ut legitur in decretali Licet de vitanda, supra eod. & precipue electio valida esset quomodo documque dux partes Cardinalium consentirent in aliquem ut in electionibus prout ibi notat Innocen. Gregorius

28. vero gravissimis causis mortis in electione Romani Pontificis certas formas prescripsit sua Constitutione: non tamen omnia, que ibi precepit, aut prohibuit, ad substantiam & validitatem

tatem electionis voluit pertinere, ne alioquin res tanti ponderis usque adeo difficultatibus involveretur, ut aliquando gravem pati posset Ecclesia (silluram; quam rationem considerat textus in d. c. Licet de vitanda, in princip. Et propterea que fancivit initio Constitutionis in §. Matura itaque, voluit quidem a Cardinalibus exacte observari: non tamen ita, ut illicum omiffio inficeret electionem; sed formam substantialem paucis perstringit in §. Quod si electio, & ibi appofuit decretum irritans; quod aperte indicat ejus intentionis non fuisse, ut ea, que in superiori Constitutionis parte prescripta fuerant, essent substantialem electionis: alioquin ineptum fuisset in d. §. Quod si, decernere electionem aliter celebratam esse nullam, si hoc ipsum jam sancitum fuisset in superiori parte Constitutionis. Et hanc fuisse mentem Sanctitatis sue nos ipsi non obscure intelleximus, quia ante Constitutionis promulgationem in eo negotio diu, multumque laboravimus. Unde cum postea pro reformatione electionis magni Magistri S. Joannis Hierosolymitani compilata fuisset minuta Bulla, a D. Vulpio Archiepiscopo Theatino, & Justo S. D. N. delata per manus Cardinalium, & Prælatorum Congregationis super hoc deputata; & in fine Bullæ appofita esset clausula intra scripta, videlicet. (Quod si electio aliter celebrata fuerit nulla, atque irrita sit eo ipso.) Ego adverti hanc clausulam operari, ut omnia, & singula, qui in Constitutione sancita erant, essent de substantia electionis, indeque futurum esse, ut nulla ferè electio posset valide celebrari, cum vix fieri posset ut in tot; & tam variis ordinationibus defectus aliquis non contingeret: nam, & forma scrutini, que tandem compendiosis verbis concluditur in Decretali, quia propter, in fine, eod. reparatur adeo difficulti observatu, ut etiam boni Jurista practiam ignorantes in ea deficiant, ut inquit glossa in cap. Cum expediat, in ver. Inquisitio, de elect. lib. 6. Unde Patres censuerunt unanimes eam clausulam esse expungendam, & ad exemplum Gregorianæ Constitutionis substituendam esse aliam clausulam cum decreto irritanti, in qua perstringeretur ea tantum, que pertinerent ad substantiam electionis, prout factum est in Constitutione S. D. N. que incipit, in specula militantis Ecclesie, edita 3. Julio 1628. in §. Quod si electio magni Magistri.

Quibus ita se habentibus, quamvis Gregoriana Constitutio in principio decreverit non posse aliter compromitti, quam in aliquos ex Cardinalium Collegio; cum tamen in dicto §. Quod si electio, ubi prescribat formam substantialem electionis cum decreto irritanti, nullam faciat mentionem personarum, in quas fieri debeat compromissum, sed simpliciter statuat, ut nulla sit ejusmodi electio aliter celebrata, quam per viam compromissii ab omnibus Cardinalibus in Conclavi presertim nemine dissentiente inita, hinc facit ostenditur non pertinere ad electionis validitatem, & formam, ut compromissum fiat in aliquos de Collegio.

Nec obstat verbum, non posse, positum in d. §. Matura itaque, quia secundum hæc erit exponendum, id est non debere: hoc enim non est novum apud sacros Canones, ut est textus in c. Nisi cum pridem, §. Versum verum, infra, de renunc. & ibi no-

cat gloss. in ver. Non potuerit, Host. Joan. Andr. Butr. & alii. Ea ratione, quia illud dicimus posse, quod de iure possumus, & e converso, c. Faciat, 22. q. 2. & c. Scilicet, supra de re script. Praterca etiam verbum potest, procedente negatione regulariter privet potentia, & reddat actum de iure impossibilem: hoc tamen non est perpetuum, ut notat Roman. in l. Stripulatio ista, §. Alteri, in 3. col. ff. De verbor. oblig. Ideoque in l. Obligari, in prin. ff. De author. tutor. pupillus dicitur non posse obligari sine tutoris autoritate, & tamen Pupillus pubertati proximus abique tutore naturaliter obligatur, l. 1. ff. De donat. & l. Si pupillus, ff. Ad leg. Falcid. Rufus stipulari alteri nemo potest, ut legitur in d. §. Alteri, & sic negativa precedit verbum potest: & tamen si quis alteri stipuletur, stipulatio non est ipso iure nulla, ut ibi advertunt gloss. & Bart. in l. Cuius, nam. 6. ff. De fideiussor. Bald. in l. Non dubium, in 1. col. num. 29. C. De legib. & plenius Jaf. in d. l. Gallus, num. 19. vers. Contra istam communem regulam, ff. De liber. & posthum. Ideo secundo loco potest dici, quamvis regulariter verbum potest procedente negatione privet potentia; hoc tamen non procedere quando hinc resultaret abionus intellectus, c. Quarta, & ibi gloss. in ver. Non potuit, de presump. Jaf. in d. l. Gallus, num. 23. vers. Secundo iurita, prout resultaret hoc casu, ut pater ex his, que superius dicta sunt, num. 28. & 29. & eo magis, quia Constitutio Gregorii in d. §. Matura itaque, decernit electionem fieri aliter non posse, quam in Conclavi, & eo clauso, ac post celebratum prima die sacrosanctum Missæ solitum sacrificium. Et tamen non creditur ad validitatem electionis pertinere, ut precedat celebratio Missæ; cum hoc requisitum non repetatur inferius in §. Quod si electio, ubi ponitur electionis forma cum clausula decreti. Ergo licet respectu celebrationis Missæ illa verba, fieri aliter non posse, non important formam; ita nec respectu illorum verborum, aliquibus de Collegio: cum una determinatio respiciens plura determinabilia debeat illa æqualiter determinare, l. Quamvis, C. De impub. l. Lam hoc iure, §. fin. ff. De vulgar. textus in l. fin. & ibi Bartol. C. De sentent. Dec. in c. Novit, n. 55. in fine, de iudic. De his tamen tutius esset petere oraculum Sanctissimi.

31. Succesivè QUERO, An Cardinales possint super electione Papæ compromittere in unum tantum ex sacro Collegio.

Difficultatem ingerit supradicta constitutio Gregorii XV. de Romani Pontificis electione, quæ in §. Matura itaque, declarat electionem per viam compromissii fieri aliter non posse praterquam, si omnes, & singuli Cardinales in Conclavi præfentes nemine dissentiente aliquibus ex eorumdem Collegio Cardinalium committerent eligendi potestatem, ut vice omnium Ecclesie Catholice providerent de Pastore. Oritur enim dubium ex illo verbo, aliquibus; quod cum sit pluralis numeri, non potest in uno tantum verificari, sed duorum saltem concursum requirit, l. fin. ff. Ad Trebell. l. Vbi numerus, ff. De testib. gloss. in Clem. sepè, in ver. Partibus, de verbor. signifi. DD. in un. de clere. coning. lib. 6. nec videtur eadem ratio vigere, si compromissum fiat

32. in

in unum, ac si in plures: nam integrum est iudicium, quod plurimorum sententis confirmatur, cap. *Prudentiam*, §. 1. de *off. deleg. Specul. in tit. de advocat. §. 3. vers. Habito* & vers. *leg. ex magis* consilium Ecclesie cum electione plurium approbatur assensu, cap. *Si erant*, §. 6. *distinct. gloss. in cap. Audiu*, in *ver. Irrenda*, *inf. eod.* Quod enim a pluribus quaritur sapientibus, facilius invenitur, cap. *De quibus*, 20. *dist.* Et per ampliores homines perfectissima veritas revelatur. *lult. ad fin. C. De fidei comm. gloss. in d. c. Prudentiam*, in *ver. plurimorum*, & ubi multa consilia, ibi salus. *Proverbia*, 2. 4. nec turum videtur tanti ponderis negotium unum tantum committere: hac enim ratione, videlicet propter rei gravitatem, providè sanctum est, ut in electione Papæ consentire debeant duz ex tribus partibus Cardinalium, ut in cap. *Liter. sup. eod.* cum tamen in electionibus inferiorum sufficere major pars Collegii, ut in decret. *Quia propter*, cum multis similib. Et propterea, ut dicebat Nazo in d. cap. *Quia propter*, ponderando verbum, *aliquibus*, ibi positum, oportet pluribus dare hanc potestatem, & non servatur illa forma, si uni tantum detur potestas eligendi, ut refert ibi Abb. *Antiq. num. 19. in ver. Aliquibus*, & notat Petr. a Bixio in *direct. elect. part. 3. cap. 17. num. 2.*

38 Sed in contrarium facit, quia constitutio Gregorii utitur hac in parte iisdem verbis, quibus utitur Generale Concilium, in d. cap. *Quia propter*, ut patet ibi, vel saltem eligendi potestas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium Ecclesie videat & provideant de Pastore. At ex dispositione juris communis in Ecclesiis inferioribus, non obstantibus illis verbis pluralis numeri, *aliquibus viris idoneis*, poterat eligendi potestas unum tantum committi, ut est textus hic, & reprobat Nazonius opinio tenet Abb. *Antiq. loco citato*, quia inquit, cum huiusmodi constitutionis ratio fuerit contra vacationem divinam providere, ut *supra in prin. & in cap. Cum inter universos*, circa *fin. inf. eod.* quia melius expeditur electio per unum, quam per plures propter naturam facilem ad dissentendum, arg. c. *1. inf. de arbit. Idcirco* aucter dico, quod potest uni dari, quia expressum, in c. *Causam*, & in c. *Cum inter Canonicos*, *supr. eod.* & optime in decret. *Post translationem*, de *renun.* Nec est verisimile Papam imo verbo voluisse ista subvertete, c. *Ecclesia*, *il secundo*, *infra eod.* Idem tenet in d. c. *Quia propter*, *Composit. num. 24. in ver. Committatur*, *vers. Quero an sit* *quoad uni ex pluribus*, & *Holtien. subnem. 44. in ver. Aliquibus viris*, ubi reprobat opinionem illorum, qui dicebant per decretalem *Quia propter*, quæ pluraliter loquitur, fuisse correctæ alia jura, dicit melius esse, ne corrigantur ut resolvat pluralitatem in singularitatem. sic *infra de privileg. cap. 1. privilegia*. Ergo & uni, & pluribus committi potest; & melius tunc, ut discordia vitetur, cap. *1. inf. de arbit.* & cap. *Cum inter Canonicos*, §. *Post hoc supra eod.* vel saltem in impari numero, ut in c. *In causis*, cap. *Cum dilectus*, & cap. *Cum in iure*, *supra eod.* sequitur Bald. *ibid. num. 37.* & notant hic Jo. Andr. Abb. & alii Holt in *summa hoc tit. §. Qualiter*, vol. 13. *vers. Secunda forma*. Et in electione Romani Pontificis tradit Anton. de Rosell. in *tr. de potestate Papæ*, §. *Postquam facti diximus*, sub num. 6.

vers. *Sed in contrarium*. Ergo eodem modo poterit hodie committi hæc facultas uni ex sacro Collegio, non obstantibus illis verbis pluralis numeri Gregorianæ Constitutionis videlicet. Aliquibus ex eorumdem Collegio Cardinalium, cum constitutio hac in parte uti conformis iuri communi recipere debeat ad eodem iure communi interpretationem passivam, ut *l. 2. cap. De noxal.* & notat Bart. & DD. in *l. 1. §. Hoc autem editum*, ff. *De novi oper. aunc.* & in *l. sciendum*, ff. *Qui sari*, *l. cogan. Anchar. cons. 429. Pro evidenti*, *num. 3. in fine*, *vers. Posterior ergo constitutio*. *Roman. cons. 345. circa prin. num. 18. & seq.* Etenim lex nova disponens in materia antiqua recipit interpretationes, & limitationes, quæ materia ab antiquis legibus recipiebatur. *In contrariis*, §. *Præterea*, *C. de numer. pecun.* Petr. Brixien. in *reper. in ver. Interpretatio*, *vers. Lex noviter*.

40 Quid dicendum? Hæc quæstio duas habet inspectiones. Prima est, an liceat Cardinalibus compromittere in unum tantum ex S. Collegio. Secunda est, quatenus non liceat, an electio sic celebrata sit irrita, nec ne. Quoad primam inspectionem verius videtur non licere Cardinalibus compromittere in unum tantum, clara enim sunt verba constitutionis Gregorii in dicto §. *Matura itaque*, in *ver. Aliquibus*. Et quamvis de iure communi liceat in unum tantum compromittere, id tamen contingit, quia de hoc iura sunt aperta, ut hic, & in d. cap. *Inter Canonicos*, *infra eod.* & in d. cap. *Post translationem*, de *renun.* Ideoque nec refert, quod cap. *Quia propter*, utatur eodem verbo, *aliquibus*, quod est pluralis numeri, nam pluralitas resolvitur in singularitatem, quotiescumque de aliis iuribus apparet eiusmodi resolutionem esse faciendam, cap. *Ut privilegia*, in *fine*, ubi Abb. *num. 5. de privileg.* Et cum Generale Concilium, in d. cap. *Quia propter*, utatur verbis pluralis numeri, & jura præallegata utantur verbis numeri singularis, nisi pluralitas resolveretur in singularitatem decretalis, *Quia propter*, & jura prædicta essent inter se contraria, & pugnantia. Unde cum sermo pluralis non possit remanere in propria significatione, quin huiusmodi inconveniens sequatur, non mirum si ad jura concilianda, & correctionem vitandam pluralis loquutio in singularitatem resolvatur, & hoc præcipuo fundamento Abbas Antiquus in d. cap. *Quia propter*, *num. 19.* dicit compromissum fieri posse in unum tantum, quia scilicet non est verisimile Papam unico illo verbo, *aliquibus*, prædicta jura subvertete voluisse, & Holt. *ibidem sub num. 44. in ver. Aliquibus*, dum dicit melius esse, ut prædicta jura non corrigantur, ut sic resolvat pluralitatem in singularitatem. Verum si illud verbum, *aliquibus*, positum in Gregoriana constitutione intelligatur, ut jacet in numero plurali, nulla hinc sequitur correctio iurium: neque enim illiubi cavetur ante ipsam constitutionem, ut potestas eligendi Rom. Pont. in unum transferri valeat, & sacri Canones remanent in suo robore in illis terminis in quibus loquuntur, id est, in inferiorum electionibus. Igitur pluralis loquutio nullatenus videtur resolvenda in singulari: & confirmatur ex theorica Gemina in c. *Omnes leg. 1. dist. ubi ait*, ita demum pluralem numerum resolvit in singulari, si in plurali non possit verificari, quin sequatur in-

inconveniens, vel absurdum. Idem notat præpos. *ibid. ante num. 10.* ubi dicit gloss. ibi procedere, ubi plurale remanere non potest in significatione propria, quin sequatur iniquum, & inconveniens; alius non resolvitur plurale in singulare, & sequuntur alij ab Everar. in *sua centuria in loca à vi numeri*, *num. 7.* At nullum inconveniens, aut iniquitas sequitur si in Gregoriana constitutione, illud verbum, *aliquibus*, accipiatur in propria significatione; imo utilis, & consultius Ecclesie Catholice, ut Apostolicus non ab uno tantum, sed à pluribus compromissarijs eligatur, ut ostensum est supra, num. 37.

42 Nec obstat quod Abb. Holt. & alij supracitati num. 38. dicant melius expediri electionem per unum, quam per plures propter naturam facilem ad dissentendum. Etenim celeritati electionis satis consultum erit, si communiter in impari numero, ne alioquin res sit sine exitu, *l. Item sumus*, §. *Principaliter*, ff. *De arbit.* & cap. 1. *eod. tit.* prout factum legimus, in cap. *In causis*, cap. *Cum dilectus*, & cap. *Cum in iure*, *inf. eod.* & notat idemmet Holt. & Abb. *Antiq.*

Non valet igitur argumentum, de iure communi verbum, *aliquibus*, positum in Decretali *Quia propter*, in numerum singularem resolvitur: Ergo & in Gregoriana Constitutione; siquidem de iure communi eiusmodi resolutio fit necessitate cogente, cum jura inter se contraria non aliter conciliari possint. At in terminis Constitutionis nulla cogit necessitas, ut verbum illud singulariter accipiatur. Imò rationes omnes suadent, ut potius remaneat in propria significatione. Neque verò hoc casu locum habent jura loquentia de electionibus inferiorum: quoniam illorum dispositio in electione Papæ servanda est in illis tantum casibus, in quibus nihil in specie reperitur dispositum circa huiusmodi electionem, ut patet infra, num. 46. & in cap. *Si quis Apostolicus*, 79. *dist.* tradunt Bellam. *num. 4.* & Præpos. *num. 2.* Et ob hanc rationem de iure communi potestas eligendi Papam ad exemplum aliarum electionum committi poterat etiam uni juxta textum hic. Verum hodie cum Gregorius legem hanc sacrosanctam tulisset, & decreverit electionem Romani Pontificis per compromissum aliter fieri non posse quam si potestas eligendi committatur aliquibus ex sacro Collegio: nihil proponitur cur hæc lex servari non debeat in propria significatione itaut nec sit amplius recurrendum ad Canones loquentes de electionibus aliorum Prælatorum, cum habeamus legem in hac materia specialiter loquentem. Præsertim

44 verò qua in Bulla confirmatoria Ceremonialis admittit Partibus, & eorum sacro collegio facultas aliter iudicandi, & interpretandi. Quibus verbis videtur prohiberi intellectus ille, secundum quem pluralis numerus in singulari resolvitur; quia resolutio huiusmodi non fit ex proprietate sermonis secundum rigorem verborum, sed secundum sensum, & naturalem intentionem; & affectum dumtaxat, *l. 1. & ibi notat Bald. n. 1. C. De cond. infer. l. fin. ff. Ad Trebell.* & d. cap. *Ut privilegia*, in *fine de privileg.* & propterea nunquam fieri potest, ubi repugnat mens dispositantis. *Cum quidam*, ubi Bald. in *primo not. C. De impub. & alyis sublit.* Doctores in *l. Falsa demonstratio*, §. *fin. ff. De condit. & demonstrat.*

45 Itaque cum ex prædictis appareat non licere Cardinalibus eligendi potestatem uni tantum committere; Quaritur nunc an si committatur electio à compromissario facta irrita necne, quæ est secunda inspectio superius propolita. Hoc autem petit illud principium, videlicet an illa verba, *aliquibus ex eorumdem Collegio Cardinalium*, pertineant ad electionis formam, necne. De hoc enim satis dubitari potest, cum verba huiusmodi ponantur tantummodo in §. *Matura itaque*, nec repetantur in §. *Quod si electio*, ubi præscribitur forma electionis cum decreto irritanti. Et quidem si verba huiusmodi non sint de forma, absolutum erit valere compromissum in unum tantum, sicut valet initium in personam extra Collegium: nam cum hic casus validitatis, & invaliditatis compromissi fuerit à constitutione omittis, servanda erit hac in parte juris communis dispositio. Et cum similiter de iure communi nihil specialiter de hoc sit cautum in electione Papæ, ea erunt observanda quæ à sacris Canonibus præscribuntur in electionibus inferiorum. Ita Bellam. in cap. *Si quis Apostolica*, *num. 4. 79. dist.* ubi dicit omnes constitutiones juris communis de Prælatorum electionibus loquentes habere locum in electione Papali, præter illas solas, quibus per Decretalem. *Licet de vitanda*, & per jura nova de electione Papæ loquentia sunt specialiter derogatum, argum. *l. Præcipimus*, in *fine*, *C. De appell. l. Sancimus*, *C. De restam. c. Cum expediat*, de *elect. lib. 6.* & sequitur præpos. *ibidem*, *num. 2. vers. Item ex hoc infer.* Bellam. In inferiorum verò electionibus admittunt ferè omnes eligendi potestatem non solum validè, sed etiam licitè in unum tantum posse transferri, ut abundè ostensum est supra. E contra verò si eadem verba sint de forma, potestas eligendi non poterit valide transferri in unum tantum; quia ubi pluralitas est de forma, non potest fieri resolutio in singularitatem: textus est in *l. Cum hi. §. Prætor*, *De transact.* & notat gloss. in *l. 3. §. Hoc autem à superiore*, in *vera Competere*, ff. *De iur. actuque priu.* & Bald. *conf. 123. Reverendissimus pater*, *num. 3. vers. Nec intelligo*, *lib. 5.*

Verius autem videtur illa verba, *aliquibus de Collegio*, ad formam, seu validitatem actus non pertinere, quia substantialia electionis perstringuntur, d. §. *Quod si electio*, ut fufius ostensum est in precedenti quaestione, num. 28. Ceterum in re tanta nihil audeo firmare, sed cenleo Apostolicum esse consulendum.

DE ELECTIONE.

Cap. Nostri.

S V M M A R I V M.

1 Electus ante confirmationem beneficia conferre, vel aliter administrare non potest.

2 Potestas conferendi beneficia, & administrandi beneficia pendet ex confirmatione Collegii.

3 Electio dat ius Prælaturo, & ius administrandi in habitus confirmatio vero ius administrandi in actu.

- 4 Provisi à Papa in Consistorio consequuntur plenum jus Prælatuæ, & administrandi in habitu, & actu.
- 5 Non tamen sunt recipiendi nisi ostendant litteras sue promotionis.
- 6 Episcopus potest esse iudex in causa Ecclesiæ sue.
- 7 Melius est tamen, ut id expediat per Delegates, num. 11.
- 8 Iudex nemo esse potest in causa sua, & qui ius sibi dicit in re sibi debita, à iure suo.
- 9 Imperator potest esse iudex in causa fisci.
- 10 Causa Ecclesiæ non est Episcopi.
- 11 Episcopus in causa Ecclesiæ sue potest recusari.
- 12 Idem in eius consanguineo.
- 13 Canonici potest recusari in causa Canonici.
- 14 Inferior à Papa regulariter non potest esse iudex in causa propria.
- 15 Sed Papa regulariter contra.
- 16 Qui tamen causas proprias ex consuetudine alijs legat.
- 17 Episcopus in causa sua mensa non potest esse iudex.
- 18 Nec restis.
- 19 Et quid si fundet intentionem de iure communi, seu notorium sit bona ad mensam Prælati pertinere.
- 20 Vicarius in causa mensa Episcopalis si recusatur ut suspectus, datur ei adiunctus, non autem conservator. & num. 25.
- 21 Causa contra debitores emphyteutæ, conductores, & censuarios mensa Episcopalis sunt fori Ecclesiæ. & iudex ecclesiasticus est iudex ordinarius.
- 22 Iudex ordinarius quando allegatur suspectus, datur adiunctus.
- 23 Vicarius Episcopi supposita immemorabili consuetudine an possit procedere contra laicos in causa mensa Episcopalis ad instantiam Procuratoris fiscalis, & n. sequ. usque in fin.
- 24 Episcopus potest esse iudex in causa sua mensa, si iudis prescripserit ex antiqua consuetudine.
- 25 Consuetudo tribuit iurisdictionem alijs non habentibus.
- 26 Consuetudo immemorabilis habet vim privilegij.
- 27 Episcopus ex privilegio possunt committi causæ sue mensa recusatone remota.
- 28 Episcopi, & Vicarij non est eisdem tribunal in materia recusatone.

NOSTI. Electus ante confirmationem beneficia conferre, vel aliter administrare non potest. Hoc dicit secundum Joan. Andr. & omnes: & primo ponit ius ex quo: secundo concludit ad factum: ibi, mandamus.

- 1 Nota primo ibi, Cum sua non sit electio confirmata: potestatem conferendi beneficia, & administrandi pendere ex confirmatione, non autem ex electione Collegij; nam per electionem quis consequitur ius Prælatuæ, & administrandi in habitu, sed per confirmationem superioris consequitur ius administrandi in actu, ut hic per Abb. in primo notabilis, & est bona gloss. in cap. Quanto in verb. Relatio, circa med. 63. dist. quæ dicit per electionem acquiri ius Prælatuæ & ius administrandi, sed non exercitium; per

confirmationem verò nihil novi iuris acquiri, sed exercitium dumtaxat: & consentit gloss. 2. hic dum ait, electum per confirmationem acquirere plenam administrationem. Provisi autem, seu pronuntiati per Papam in Consistorio consequuntur plenum jus Prælatuæ, & administrandi in habitu, & actu, quia talis provisio habet vim electionis, & confirmationis, ut dicit gloss. in cap. primo in verb. Provisionem, de elect. lib. 6. & scripsi plenius in cap. primo, num. 2. vers. Quæ quidem, supra eodem. Adverte tamen, quæ sit provisio nullatenus debent Ecclesiæ administrationem suscipere, nec recipiendi tanquam Prælati, nisi per litteras faciant fidem suæ promotionis, contravenientes incidenti in poenas extrauag. in iuncta, de elect. ut hic per Abb. num. 4. de quo vide quod scripsi in cap. Nihil, à num. 20. maxime in 28. & 29. infr. eod.

6 Secundo nota ibi, Studet revocare, Episcopum posse iudicare in causa Ecclesiæ suæ, ut hic per Innoc. num. 10. Host. num. 7. Joan. Andr. nu. 9. vers. Tu dic cum Innocent. & alios communiter & tenet gloss. in cap. Si quis erga, in verb. Privetur, 2. q. 7. gloss. 1. in cap. Cum venissent, & ibi omnes de iudic. Item gloss. in cap. Cum persona, §. Si autem, ibi, Vel delegatus ab eis viris prudentibus, de privil. lib. 6. cap. Si quis, de foro compet. & l. Prætor. ff. De iurisdict. omni. iudic. & nota gloss. in dicto. §. Si autem in verb. Ordinaris, & gloss. 1. in dicto. cap. Cum venissent, de iudic. quæ ibi à scribentibus communiter approbatur. Quinimo si vellet per se ipsam cognoscere causam Ecclesiæ, vel iniuriarum tangentem principalem dignitatem suam, quia in consequentia tangit eum, possit reservari ut suspectus; ita notabiliter concl. Cynus post Petr. de Bellapert. in l. Vnic. c. Ne quis in sua causa, & loquitur Cynus quando iniuria principaliter tangit dignitatem. Ad hoc bonus textus, in cap. Infimante, de off. Delegat. ubi recitatur consanguineus Prælati in causa Ecclesiæ suæ fortius ergo potest recusari ipse Prælati. Idem post Paul. tenet Abb. in dicto cap. Cum venissent, num. 9. vers. Aut causa principaliter, de iudic. dicens hoc esse valde æquum; ut lites sine omni suspitione procedant, cap. Quod suspensus, 3. q. 5. & l. Apertissimi, & l. cum specialis, c. De iudic. Nam videmus iudicem ex facili causa reservari, ut notatur in cap. Cum R. canonicus, de off. Delegat. Unde & Canonici potest recusari in causa Canonici, ut ibi. Ergo longè magis Prælati in causa Ecclesiæ, cum major sit conjunctio inter Prælatum, & Ecclesiam suam, quam inter Canonicum, & Concaneonicum, ut legitur, & notatur in cap. Relatum, il secundo, de testam. in cap. final. 22. qu. 5. & in cap. 2. de pen. Et hanc opinionem dicit esse veriorum Philip. Franc. in cap. Postremo, num. 1. vers. Quinò quæritur de appellat. Licet contrarium tenent speculatur. in tit. de iudic. Delegat. §. Superest, num. 9. vers. Quid si Prælati alicui Ecclesiæ. Sed primum verius, & communius, ut testatur Dec. in dicto cap. Postremo, num. 31. & Speculaturus reprobat Joan. Andr. in addit. littera Y. & in dicto cap. Infimante in gloss. Hoc videtur, de off. Delegat. De quo tamen articulo die plenius ut per Dec. ubi supra à num. 30. & Capic. d. decis. 137. num. 1. cum pluribus sequ.

10 Sed pro solutione distinguendum est inter causam Ecclesiæ, & causam propriam ipsius Episcopi. In causa Ecclesiæ potest Episcopus esse iudex ut in præcitatibus iuribus; sicut Prior fisci est iudex in causa fisci, ut l. 1. c. Vbi causæ fisci. Episcopus enim dicitur procurator Ecclesiæ, c. Si privatam. 12. q. 1. Sic Imperator est iudex in causa fiscali. l. Proxime. ff. De his qui in testam. delent, & tamen res fisci quasi propriæ Imperatoris dicuntur, l. 2. §. Hoc interdicitum, ff. Ne quid in loco publ. & causa Ecclesiæ non est Episcopi, cap. 2. de donat. Item ordinarius si dicat suam esse iurisdictionem, & subditus hoc neget, bene cognoscit an sua sit iurisdictione, cap. Super litteris, de rescript. 1. Si quis ex aliena, ff. De iudicis. Item contra malefactoris Ecclesiæ utroque gladio uti potest si illum habeat, cap. Dilectus de sent. excom. in quo, in cap. 1. de Malefic. in cap. Romana de pen. lib. 6. & est tex. in cap. Cum sit generale, de foro compet. & ita objectum solvunt Innoc. Host. & Joan. Andr. supracitati, num. 6. Et egregie declarat Bald. in l. 1. num. 3. c. Ne quis in sua caus. ubi format hanc questionem: Episcopus Perusinus movet mihi item de quibusdam rebus, dicens quod illæ res sunt emptyreticæ Episcopus Perusini, & quod ad eum sunt revertæ: Ego hoc nego, & dico quod Episcopus Peru-

Perusinus non potest de hoc cognoscere, sed debet agere contra me coram Archiepiscopo: modo quæritur utrum iste Episcopus possit de hoc cognoscere necesse. Quæstio ista in hoc, utrum ista dicatur sua causa. Innocentius videtur dicere in dicto cap. Ex parte, quod non possit cognoscere. Canonistæ tenent communiter contrarium, quia ista non est causa personæ, sed Ecclesiæ, & utilitas principaliter respicit Ecclesiam, & ideo Episcopus potest esse iudex, cognitor, & determinator huius litis, ut notant Host. & Jo. Andr. in dicto cap. Ex parte post Innoc. & adde quod notatur extra de appellat. cap. Dilectus, & in cap. Dilectus de pen. per Innoc. & in §. Sequitur in Speculat. de indice deleg.) Hactenus verba Baldi.

11 Verumtamen etsi Episcopus iudicare possit in causa Ecclesiæ, nihilominus ad omnem suspitionem vitandam melius est ut id expediat per delegatos, ut innuit textus in dicto cap. Cum persona, §. Si autem, ibi, Vel delegatus ab eis viris prudentibus, de privil. lib. 6. cap. Si quis, de foro compet. & l. Prætor. ff. De iurisdict. omni. iudic. & nota gloss. in dicto. §. Si autem in verb. Ordinaris, & gloss. 1. in dicto. cap. Cum venissent, de iudic. quæ ibi à scribentibus communiter approbatur. Quinimo si vellet per se ipsam cognoscere causam Ecclesiæ, vel iniuriarum tangentem principalem dignitatem suam, quia in consequentia tangit eum, possit reservari ut suspectus; ita notabiliter concl. Cynus post Petr. de Bellapert. in l. Vnic. c. Ne quis in sua causa, & loquitur Cynus quando iniuria principaliter tangit dignitatem. Ad hoc bonus textus, in cap. Infimante, de off. Delegat. ubi recitatur consanguineus Prælati in causa Ecclesiæ suæ fortius ergo potest recusari ipse Prælati. Idem post Paul. tenet Abb. in dicto cap. Cum venissent, num. 9. vers. Aut causa principaliter, de iudic. dicens hoc esse valde æquum; ut lites sine omni suspitione procedant, cap. Quod suspensus, 3. q. 5. & l. Apertissimi, & l. cum specialis, c. De iudic. Nam videmus iudicem ex facili causa reservari, ut notatur in cap. Cum R. canonicus, de off. Delegat. Unde & Canonici potest recusari in causa Canonici, ut ibi. Ergo longè magis Prælati in causa Ecclesiæ, cum major sit conjunctio inter Prælatum, & Ecclesiam suam, quam inter Canonicum, & Concaneonicum, ut legitur, & notatur in cap. Relatum, il secundo, de testam. in cap. final. 22. qu. 5. & in cap. 2. de pen. Et hanc opinionem dicit esse veriorum Philip. Franc. in cap. Postremo, num. 1. vers. Quinò quæritur de appellat. Licet contrarium tenent speculatur. in tit. de iudic. Delegat. §. Superest, num. 9. vers. Quid si Prælati alicui Ecclesiæ. Sed primum verius, & communius, ut testatur Dec. in dicto cap. Postremo, num. 31. & Speculaturus reprobat Joan. Andr. in addit. littera Y. & in dicto cap. Infimante in gloss. Hoc videtur, de off. Delegat. De quo tamen articulo die plenius ut per Dec. ubi supra à num. 30. & Capic. d. decis. 137. num. 1. cum pluribus sequ.

15 In causa autem propria plauum est inferiorem à Papa regulariter iudicem esse non posse; & ita procedit tex. in l. 1. c. Ne quis in sua caus. cum alijs supra in contrarium allegatis, n. 7. Ad idem textus in l. Qui iurisdictionis, ff. De iurisdict. omni. iudic. & notat gloss. in dicto cap. cum persona, §. Si Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

autem in verb. Ordinaris, de privileg. lib. 6. & hanc regulam negativam in inferiorem à Papa constituunt Gemin. in cap. 1. col. ult. vers. 2. casu principali de pen. lib. 6. Decius post alios in dicto cap. cum venissent, num. 45. de iudic. ubi à num. 48. limitat hanc regulam quatuor modis; licet contrariam regulam affirmativam in Papa constituunt, gloss. 1. in dicto c. Cum venissent, & post eum Abb. ibi, num. 6. vers. Et sic. concludendo, & Dec. num. 30. & Gemin. in d. cap. 1. col. 2. post med. vers. Aut quæritur de Papa, de pen. lib. 6. nisi velit causam propriam alteri delegare, quod consilium & honestum est, ut dicit præcitata gloss. & Dec. post alios, n. 33. arg. cap. Nos incompetentem, in princip. 2. q. 7. & l. Nec quæquam, ff. de off. Procurat. & sic obtinet de consuetudine, quia papa huiusmodi causas delegat alijs, teste Innocent. in cap. ex parte num. 2. in fin. de verb. significat. Quid si causa præcitat ratione Ecclesiæ ad mensam ipsius Prælati nunquid in ea possit Prælati esse iudex? Respondet non, quia tunc causa propria videtur, & satis est suspectus, ex quo commo dum, vel incommo dum ad eum pertinet, cap. Biduan ibi, (& palam est eam propriam esse causam, cujus emolumentum vel damnum ad aliquem suo nomine pertinet) 2. q. 6. & quemadmodum eo casu non potest auctoritatem interponere, quia videretur autorizare in facto proprio, Clem. Si una, de rebus Eccl. non alienan. ita nec videtur: & ita firmatur, in d. cap. Cum venissent, de iudic. Collect. num. 2. vers. Quid sit dicendum, Bellam. num. 2. Butr. num. 9. in fin. vers. Si causa spectat ad mensam. Abb. num. 9. vers. Item si causa spectat, & Dec. num. 55. Gemin. in dicto cap. 1. col. final. post princip. vers. Possit tamen isto casu distinguere de pen. lib. 6. Bald. in cap. Litteras, num. 1. vers. Sed nonne Episcopus potest de præsumptionibus ubi ait Episcopus non iudicare quando tractatur de proprio quæstu honorum, per l. De iure in princ. ff. Ad municipal. & ibi optima gl. in verb. Provincia, Abb. in cap. Venerabili, num. 2. in fin. de sensib. qui similiter limitat conclusionem, quod Prælati possit esse iudex in causa Ecclesiæ suæ, ut locum non habeat si comodum sibi applicandum, imò in tali causa Prælati nec potest esse testis, ut notat Innocentius, in cap. Insuper, num. 3. de testib.

20 Limitant prædictam Conclusionem Collect. Bellam. locis citatis, nisi notorium sit bona ad mensam Prælati pertinere, quia tunc Prælati bene potest esse iudex, ut patet ex notat per Innoc. & Host. in cap. Ex parte, de verb. signific. ubi dicunt Episcopum esse iudicem in facto proprio, vel causa propria, cum notorium est jus Episcopi: & eos sequitur Federic. de Senis, in cons. 138. Benedictus Episcopus, num. 6. in fin. vers. Et optime facit. Ad idem Calder. conf. 120. alias 6. de iudic. & foro compet. ubi tenet Episcopum posse iudicare in causa suæ Ecclesiæ, & mensæ, quando habet fundatam intentionem de iure communi, quia tunc propter notorietatem excommunicat subditum propter denegatam procuracionem sibi debitam ratione visitationis. Et idem si occupat Ecclesiam, vel quid simile. Tu verò dicas in his casibus prælatum non iudicare, nec procedere iudicialiter cognoscendo de extrajudicialiter ad defensionem iurium.

quæ no-orium est perire ad Ecclesiam, vel mensam Prælati: Unde non ut iudex, sed ut pars, seu executor pœne uti potest gladio spirituali, sicut & materialiter in eum, qui iniuriose iura, vel bona Ecclesiæ, vel Prælati occupat, seu retinet: & ita loquitur Innocen. in d. cap. Ex parte, num. 3. vers. Esi ipse Prælati, Turrecr. in d. e. Si quis erga. 2. q. 7. num. 6. & ibi etiam Gemin. num. 3. & Perpos. num. 5. & latissime prosequitur idem Innocent. in sua celebri. & intricata gloss. quam posuit in cap. Venerabilis, de censib. & resumpsit Host. in cap. Procuraciones, eod. tit. & ibi dixi, à num. 27. usque ad num. 49. & ad hanc limitationem vide plures declarationes, quas ponit Abb. in dicto cap. Cum venissent, num. 10. vers. Et hoc verò, & Dec. à num. 43. de iudic. Statigitur conclusio quod Episcopus in causa mensæ non potest esse iudex.

21 Sed quid in Vicario Episcopi? Dic ut in subiecta declaratione.

Conquerente Gardin. Borromeo, quod cum mensa Archiepiscopalis Mediolani diversos haberet debitores emphyteutas, conductores bonorum, & censuarios, quos capere in iudicium vicariis contingit; ipsi etiam vocantur coram Vicario Archiepiscopali, cum suspectum allegant sub prætextu, quod cum in causa suæ mensæ Archiepiscopus tamquam in re propria dicatur suspectus, etiam eius Vicarius idem Tribunal faciens reddatur suspectus; ideoque cum remedium peteretur à sacra Congregatione Concilii, Congregatio censuit referendum sanctissimo quod quando Vicarius suspectus allegatur, detur ei Adjunctus, vel Delegatus ab Archiepiscopo, nullo autem modo detur Conservator: Quod si impedimentum in hoc fiat à iudicibus secularibus, tunc clarius exprimendum ut provideatur; causæ enim huiusmodi ad forum Ecclesiasticum spectant, quando isti conveniuntur super rebus, quas ab Ecclesia tenent, Speculat. de compet. iudic. adit. §. 1. vers. 27. Abb. in cap. Nullus num. 6. de for. compet. & in specie de bonis feudalis concessis ab Ecclesia quando ad eam reversa prætenduntur, Alex. cons. 79. lib. 1. Obstat tamen quod licet Episcopus possit esse iudex in causa Ecclesiæ suæ, Bart. & Bald. in l. 1. C. Ne quis in sua caus. Bertacchi de Episcopi; in §. p. §. lib. 9. §. 8. num. 12. Dec. in cap. Cum venissent, num. 6. de iudic. tamen si causa ratione Ecclesiæ spectat ad mensam Episcopi, quia satis est suspectus, ex quo commodum, vel incommodum ad eum spectat, non potest esse iudex. Abb. in dicto cap. Cum venissent, num. 19. & ibi Dec. num. 6. Sanctissimum audita relatione Congregationis dixit interrogandum procuratorem Card. Borromei, an fiat aliqua controversia à Tribunali seculari: si dixerit fieri, super sedendum: si dixerit non fieri, sed tantum à partibus allegatur quod Vicarius est suspectus ea sola ratione, quia iudex in causa propria sui Episcopi, cuius est idem Tribunal: tunc procurator scribat Cardinali placere Sanctissimo, quod det Vicario suo Adjunctum confidentem debitori convento; & dicatur etiam illi causas istas esse proprie fori Ecclesiæ, & iudicem Ecclesiasticum esse iudicem ordinarium, cui, quando allegatur suspectus, datur adjunctus. Hactenus verba declarationis.

24 An autem hoc vindicet sibi locum ubi viget

contraria consuetudo, patebit ex dicendis in questione sequenti.

Supposita immemorabili consuetudine Ecclesiæ Pilarum, secundum quam in causa mensæ Archiepiscopalis, & in quibus agitur de interesse Archiepiscopi, illius Vicarius tam active quam passive ad instantiam procuratoris fiscalis, seu syndici ejusdem mensæ contra laicos procedit, causasq; huiusmodi in prima instantia cognoscit, ac terminat: consulit Archiepiscopus sac. Congregationem an sibi liceat laicos in prædictis causis mensæ Archiepiscopalis coram suo Vicario convenire. Videtur respondendum licere: Nam etiam Episcopus non sit iudex competens in causa suæ mensæ, ut abundè ostensum est supra, num. 18. & num. 21. & in his casibus si Vicarius recusetur, fieri dandus Adjunctus, ut olim iussit observari Gregorius XIII. in causa mensæ Archiepiscopalis Mediolanen. pro qua. Carolus S. Congregationem consuluerat secundum ea, que supra proxime dicta sunt: tamen hæc regula fallit in illis Ecclesijs, in quibus Episcopi ex antiqua consuetudine præscripserunt huiusmodi causarum cognitionem, eo enim casu Episcopi bene possunt esse iudices in causis concernentibus suum proprium interesse, ut probat tex. in cap. 1. ibi gloss. in verb. Parite de pan. lib. 6. Host. in Summ. tit. de sent. §. Proprius ordinarius, col. 2. & 3. Gemin. cons. 114. in fin. Nat. cons. 294. n. 2.

27 Ratio est quia consuetudo potest tribuere jurisdictionem alias non habentis, cap. Si clericus laicum, de foro competenti, & cap. Cum contingat in fin. ibi gloss. in verb. Vel consuetudine, de consuetud. lib. 6. Gemin. in cap. 1. in princip. in 4. notab. de pan. eod. lib.

28 Quod multo magis videtur admittendum hoc casu, tum quia consuetudo supponitur esse immemorabilis, que habet vim privilegij Apostolice, ad not. in cap. 1. de prescrip. lib. 6. & cap. Cum persona, de privi. eod. lib. Seraph. desig. 707. n. 3. certum est enim privilegium pontificis posse huiusmodi causas committi Episcopo, revocatione remota, Franc. in cap. Postrema, num. 5. de appell. Tum quia has causas non cognoscit Archiepiscopus ipse, sed ejus Vicarius, cuius in materia reculationis non est idem Tribunal atque Episcopi. Archid. in cap. Non putamus, num. 2. de consuetud. lib. 6. Aut certe in eo non viget tanta suspitionis causa, quanta in Episcopo, ad quem commodum, spectat. cap. Biduum, vers. Palam, cum concordant. 2. q. 6.

29 Quod multo magis videtur admittendum hoc casu, tum quia consuetudo supponitur esse immemorabilis, que habet vim privilegij Apostolice, ad not. in cap. 1. de prescrip. lib. 6. & cap. Cum persona, de privi. eod. lib. Seraph. desig. 707. n. 3. certum est enim privilegium pontificis posse huiusmodi causas committi Episcopo, revocatione remota, Franc. in cap. Postrema, num. 5. de appell. Tum quia has causas non cognoscit Archiepiscopus ipse, sed ejus Vicarius, cuius in materia reculationis non est idem Tribunal atque Episcopi. Archid. in cap. Non putamus, num. 2. de consuetud. lib. 6. Aut certe in eo non viget tanta suspitionis causa, quanta in Episcopo, ad quem commodum, spectat. cap. Biduum, vers. Palam, cum concordant. 2. q. 6.

30 Quod multo magis videtur admittendum hoc casu, tum quia consuetudo supponitur esse immemorabilis, que habet vim privilegij Apostolice, ad not. in cap. 1. de prescrip. lib. 6. & cap. Cum persona, de privi. eod. lib. Seraph. desig. 707. n. 3. certum est enim privilegium pontificis posse huiusmodi causas committi Episcopo, revocatione remota, Franc. in cap. Postrema, num. 5. de appell. Tum quia has causas non cognoscit Archiepiscopus ipse, sed ejus Vicarius, cuius in materia reculationis non est idem Tribunal atque Episcopi. Archid. in cap. Non putamus, num. 2. de consuetud. lib. 6. Aut certe in eo non viget tanta suspitionis causa, quanta in Episcopo, ad quem commodum, spectat. cap. Biduum, vers. Palam, cum concordant. 2. q. 6.

DE ELECTIONE.

Cap. Cum Terra.

S Y M M A R I U M.

1 Electio debet esse in libertate eligentium, non valet contraria consuetudo.
2 Collegium habet intentionem fundatam super iura eligendi prælati in Collegiata Ecclesia.
3 Patriarchalis dignitas est maior quacunque mundana dignitate.

4 Patriarchales Sedes an preferantur Presbyteris Cardinalibus.

5 Patriarche sunt redacti ad instar Regum, quia multas regunt provincias.

6 Consuetudo contra libertatem Ecclesiasticam non valet.

7 Eriam si sit immemorabilis.

8 Consuetudo secundum quam electio non est in libertate eligentium, sed pendet ex arbitrio tertij sive Ecclesiastici, sive laici, extirpanda est.

9 Eligendus ius spirituale est, & non cadit in laicum.

10 Consuetudo, per quam in totum tollitur electio, valida est.

11 Secus si libertas eligendis remanente electione, in totum tollatur.

12 Consuetudo per quam detrahitur substantia actus, ipso actu remanente, non tenet.

13 Eligere est unum ex pluribus capere.

14 Electio si sit facienda de certo gremio, & ibi non sit nisi unus idoneus ille est eligendus.

15 Casus eventitij non sunt computandi.

CUM TERRA. Electio debet esse in libertate eligentium, nec valet contraria consuetudo. Hoc dicit Joan. Andr. Bald. Bellam. Butr. Cardin. Anch. Abb. & Joan. de Anan. & dividitur in tres partes. In prima ponitur decisum exordium. In secunda narratio, ibi, Sicut. In tertia provisio, ibi, Quia igitur. Et hæc subdividitur in alias tres: nam primo causam reddens damnat consuetudinem. Secundo, statuit, & statutum declarat. Tertiò, permittit, & permissionem determinat. Secunda ibi Statuentes. Tertia ibi, Quo factò.

Nota primo ibi, Convenit ad quem pertinere dignoscitur. Collegium de jure communi habere intentionem fundatam super jure eligendi Prælatum in Collegiata Ecclesia. Bernard. hic potest easum. Host. n. 2. concordat c. 1. & ibi dixi n. 1. 4. & 13. supra eod.

Secundo nota ibi, Patriarche, vel Principis, Dignitatem Patriarchalem esse majorem quamque mundana dignitate, seu potentatu; arguendo ab ordine litterarum, prout arguit glossa magna in Clem. unic. in ver. Regum. de Baptismo. Item gloss. in cap. final. in ver. Predicatores, de pactis, lib. 6. gloss. in c. Quorumdam, de elect. in ver. Predicatorum, eod. lib. & ibi Gemin. in 4. col. vers. Glossa super ver. Predicatorum, & Franc. n. 4. Abb. in c. Nicolao, in princ. de appel. & in cap. Sedes, num. 5. de Rescriptis. Quo argumento Petr. à Monte in sua Monarchia Concil. in §. quæst. num. 2. putavit quatuor Sedes Patriarchales de jure præferendas esse Presbyteris Cardinalibus; quia Alexander III. in cap. Constitutus, il primo infra, de appellat. in superscriptione præponit Patriarchatum Grandensem presbytero Card. S. Vitalis, arguendo ut supra ab ordine litterarum. In oppositum tamen est littera hujus cap. in fin. ibi Regis, seu Patriarche. Ad prædicta vide Bald. in l. 1. §. His canabulis, num. 3. ff. De offic. Presc. Prætor. ubi ait, patriarchas esse redactos ad instar Regum, quia multas regunt provincias, & sequitur Cassian. plura cum aliis de Dignitate, & autoritate Patriarchali in Catalogo gloriæ mundi, p. 4. considerat. 9.

Tertio nota, ibi, in gravamen & perniciem Eccl. Prosp. Fagn. in 2. part. primi Decretal.

Ecclesiastica libertati. Non valere consuetudinem contra libertatem Ecclesiasticam: nam hic textus non restringit se ad causam electionis, sed cum reddat rationem, que generalis est, generaliter damnat consuetudinem, que tendit in perniciem Ecclesiastica libertatis, ut rectè observat Abbas hic, in 2. notab. & ideo Bernard. post casum notat ex hac Decretali, consuetudinem contra libertatem Ecclesiasticam esse extirpandam. Quinimò cum textus non simpliciter deroget consuetudini, sed eam improbet uti corruptelam, ut patet ibi, Prave consuetudinis moribus irrepsit, nec non ibi, Prescriptam consuetudinis pravitate sancimus penitus abolendam. Hinc sequitur, ut talis consuetudo sit nulla, & impræscriptibilis, etiam sit tanti temporis, ut eius initij non extet memoria. Ex theoria Felin. in cap. Cum ex officio, num. 13. de prescrip. Arcem in l. Cum stipulatus sim à Proculo, col. 2. ff. De ver. obligat. & aliorum plurium, quos cumulat Covuar. Variar. resolut. lib. 3. cap. 13. num. 5. vers. Adnotandum tamen erit. Hodie hoc est expeditum ex Bulla Urbani VIII. Romanus Pontifex, edita 5. Junij 1641. per quam sublata est quæcumque consuetudo præjudicialis libertatis, & munitatis Ecclesiasticæ, etiam si sit immemorabilis, & cum ea concurrat fama privilegij, ut plenè scripsi in cap. 1. num. 59. & 74. supra de consuetud.

Quarto nota, ibi, Abolendam. Extirpandam esse consuetudinem, secundum quam electio non est in libertate eligentium, sed pendet ex arbitrio tertij, sive ille tertius sit Ecclesiasticus, sive laicus, prout erat hic Patriarcha, vel princeps. Respectu Principis hoc est indubitatum ex alio capite, nempe quia ius eligendi spirituale est & non cadit in laicum, cap. Sacrosancta, & ibi glossa in ver. Laicum, & cap. Massana, infra eodem, cap. Decernimus, de iudicij, respectu vero Patriarchæ, ratio decisionis est, quia licet valeat consuetudo, per quam in totum tollitur electio, cap. 2. infra de rescriptis. Sphar. & cap. ult. Ne Sede vacante. Non tamen valet consuetudo, per quam libertas eligendi remanente electione, in totum tollitur, ut bene hic per Joan. Andr. num. 4. non enim valet consuetudo, per quam detrahatur substantia actus ipsò actu remanente; & quia eligere est unum ex pluribus capere, introduci non potest consuetudine, ut sit electio, & non sit in libertate eligentis, quia hic remaneret electio sine illius substantia, quod repugnat secundum Abbatem hic nu. 1.

Neque obstat quod si electores ex consuetudine teneantur eligere de certo loco, & ibi non sit nisi unus idoneus, necesse habeant illum eligere, & sic tollatur libertas eligendi, remanente electione. cap. Cum dilectus, supra de consuetud. & cap. Abbate, infra de ver. signifi. Quoniam, ut respondet Joan. Andr. hic, num. 4. vers. Sed apponer. Hoc non facit consuetudo, sed casus; sicut contingeret, si reliquis vita functis non superesset nisi unus, vel si Ecclesia esset privilegiata, ut de illius gremio deberet fieri electio, & non esset nisi unus idoneus. Tales enim eventitios casus non computamus I. Julianus, ff. Qui, & à quibus, c. final. de homicid. cum concord.

Et per prædicta in sacra Congregatione rerum consistorialium habita die 13. Augusti 1648. Cum

- 31 Beneficium annexum amittit nomen beneficij. & induit naturam beneficij, cui unitur, & fructus predium.
- 32 Et impetrari non potest, qui non vacat.
- 33 Annata non solvitur de beneficij unitis.
- 34 Beneficium summi curatum obtrahere in titulum, & aliud in commendam non est prohibitorium de iure communi.
- 35 Secum ex Concilio Tridentino.
- 36 Cathedralis, vel Metropolitanas plures in titulum, sive commendam nemo potest recipere, & simul retinere.
- 37 Cathedralis unam in titulum obtrahenti an possit commendari altera, non obstante Concilio Tridentino in c. 2. sess. 7.
- 38 Commende nostri temporis magis participant de collatione, & vero titulo, quam de deposito simpliciter.
- 39 Commendatarij olim non faciebant fructus suos.
- 40 Cathedralis unam obtinens in titulum, an possit habere aliam in commendam ad tempus, vel esse illius Procurator.
- 41 Intellectus c. Relatio, & c. sequent. 21. q. 1.
- 42 Parochiales unam in titulum, & aliam in commendam obtrahens auctoritate ordinarij, ac simul retinens, utraque privatus existit, & numero 1099.
- 43 Commenda de iure communi non inducunt in comparabilitatem: secus post Concilium Tridentinum.
- 44 Commenda ad sex menses in beneficij curatu, qua fieri poterant ab ordinarijs, post Concilium Tridentinum locum non habent, sed deputari debent Vicarij.

DUDUM, id secundò. Habens plures dignitates, vel plura beneficia curata sine dispensatione papa ineligibilis est. Hoc dicit, quoad titulum: habet enim plura dicta, quæ ad electionem non pertinent. Hostiensis dividit in septem partes, Jo. de Anan. in octo, sed Agidius, & post eum Joan. Andr. & reliqui dividunt in tres. In prima ponuntur narrationes partium coram Papa. In secunda ibi, Nos igitur, commissio causæ, & processus iudicium. In tertia ibi, licet autem, processus Papæ.

Nota primò id, quod dicitur est in sumario, videlicet quem reddi ineligibilem ex pluralitate dignitatum, vel beneficiorum curam animarum habentium. Quod absque dubio verum est ad Cathedralis, & alias majores Ecclesias, ut hic est casus. Quo verò ad minora beneficia, puta Archidiaconatum, Decanatum, Canonicatum, & similia, Quidam dicunt pluralem non esse ineligibilem, ut hic refert Compotell. num. 25, quia hoc non reperitur iure cautum; & quia major perfectio requiritur in Episcopo, qui sicut honorè, ita & meritis alios præcellere debet, cap. Visimus, l. 9. c. Cum in cunctis, supra eod. Sed contrarium determinat ipse Compotell. quia talis violator est Canonum, cap. Sanctorum, 70. dist. fin. cap. Quia nonnulli, infra de cler. non resident. & Canonum violatores deiciuntur tam ab obtentis, quam ab obtinendis, cap. Violatores, 25. q. 1. cap. 2. infra de maior. & obed. Idem firmat Specul. tit. 2. §. Videndum, circa finem,

vers. Sed nunquid habens, Butr. hic num. 17. & Jo. de Anan. in princip. qui testatur ita communiter teneri. Hodie hoc est clarum, quia per Extravag. Excecrabilis, §. Qui verò deinceps, non dimittens primum est inhabilis ad sacros Ordines, & beneficia.

3 Secundò nota, in vers. Unde cum in eodem Concilio, detinentem plura beneficia minus canonicè in multa vitia incidere: Primò enim incurrit transgressionis notam, quia jus prævaricatur. Et die notam, id est infamiam. Et sic videtur infamis secundum Abb. hic num. 5. ad hoc cap. Infames, 6. q. 1. saltem infamia Canonica, de qua vide per eundem, in cap. Testimonium, de testib. Est autem peccatum sustinere infamiam in dignitate, cap. Primum, 25. dist. Compotell. hic num. 12. Secundò incurrit avaritiæ, & cupiditatis vitium, ut hic, & in cap. Cum iam dudum, ibi, Ambitionis, & avaritiæ vitium, & cap. Quia in tantum, in princ. infra de preben. & d. cap. Quia nonnulli, Concilium Trident. cap. 17. ibi, Improbè cupiditatis affectu, sess. 24. cupidi autem ab Apostolo promoveri prohibentur, ad Timoth. 3. 47. dist. in summa. Tertiò committit furtum, ut in littera ibi, Rem contractavit alienam, & sic furtum committit quodammodo, vel rapinam: Simile in cap. Non sumus, 7. q. 1. Imò nec simplex furtum committit secundum Abb. num. 5. sed cum sacrilegio. Nam amico quidquam capere furtum est; Ecclesiam fraudare sacrilegium est, dicitur textus, in cap. Gloria Episcopi, 12. q. 3. Et potest dici furtum peculatus, quod committitur in re sacra, vel Religiosa, vel publica, ut in l. 1. ff. Ad l. Inl. pecul. Et est gravior.

4 Quartò nota, in vers. Licet autem, usum positionum admitti etiam in spiritualibus; nam hic factæ fuerunt super pluralitate beneficiorum secundum Abb. num. 7. in 2. notab. Nec refert quod positiones super crimine non admittantur, quia pluralitas non est semper crimen, cum interdum nitatur dispensatione Apostolica, ut hic, & in c. De multa, in fine de preben. cum concordant. Quid autem sit positio, unde originem duxerit, & de illius materia vide glossam magnam, & magistram, in cap. 1. & ibi per Archid. & DD. de concess. lib. 6. & per Innoc. & Bald. hic Dixi latè in cap. Vnicuique, infra de lit. concess.

5 Quintò nota, in vers. Nos igitur, Episcopum non posse dispensare ut quis in titulum habeat plura beneficia curam animarum habentia, vel dignitatem cum Parochiali, concordat textus, in cap. De multa, in fine infra de preben. Et quavis glossa, in d. cap. Sanctorum, in ver. In duabus, 70. dist. & glossa in Extravag. excecrabilis, in ver. Dispensative, tenet ob prærogativam quidem meritorem solum Papam posse dispensare, & ita loqui prædictam Decretalem De multa. Sed ob utilitatem, vel necessitatem Ecclesiæ dispensare posse etiam Episcopum, idemque sentiant, in d. c. De multa, Hostien. Petr. de Sampl. & Abb. Antiq. & in d. cap. Sanctorum, Archid. & Præpos. tamen ut notatur in eodem cap. Sanctorum, in fine gl. præalleg. illa glossa nihil valet, quia post Concilium generale, in d. cap. De multa, solus Papa dispensat. Et probatur evidenter in hoc cap. Nam in vers. Verum, pro electo allegabatur concessio, seu dispensatio Episcopi ad plura beneficia curata; & tamen Papa non ex defectu causæ, sed ex defectu potestatis Episcopi prædictam exculationem uti frivolum non admittit, & electionem cassari mandavit, nisi ille ostenderet secum super hoc per sedem Apostolicam dispensatum. Præterea prohibitio obtinendi plura beneficia curata est Concilij Generalis, nempe Concilij Lateranen. sub Alexandro III. in cap. Quia nonnulli, de clericis non resolu. & alterius Lateranen. sub Innocentio III. in d. cap. De multa, & Concilij Tridentini, in cap. 4. sess. 6. Episcopi autem contra Canonem Generalis Concilij etiam ex causa utilitatis, vel necessitatis Ecclesiæ dispensare non possunt. Extravag. sancta Romana, §. Quidam autem, de reliq. domib. & ibi not. gl. in ver. Concilij, Clem. 2. de elect. gloss. in cap. Cum dilectus, in ver. In atate, eod. tit. quam sequitur, & dicit esse veram, Butr. ibi num. 13. & Abb. num. 10. & probavi latissime,

6 in cap. fin. à num. 11. usque in finem, infra de sol. Presbyter, cum præsertim hoc casu Concilia non simpliciter prohibent retentionem plurium curatorum, sed etiam dicant per Sedem Apostolicam dispensari, ut in d. cap. De multa, Quinim-

modò dispensationem Episcopi esse irritam ut hic, tunc enim conveniunt omnes antiqui, & moderni Doctores Episcopum dispensare non posse contra Canonem etiam non consiliarem, cap. Naper, de senten. excomm. Doctores in cap. Assiderio, §. De adulteris, ubi in specie Butr. n. 17. vers. Conclude totum, & Abb. num. 5. vers. Si verò est Canon penalis, infra de iudic. Innocen. Hostien. & omnes in cap. Dilectus, & ibi dixi de tempor. ordinat. Neque verò contentienda est differentia, ut dicit gloss. præalleg. an dispensatio fiat ob prærogativam meritorem, an ob Ecclesiæ utilitatem. Nam dispensatio quæ fit propter prærogativam personæ, fit principaliter propter bonum publicum; & hoc dicit, cap. De multa, in fine ibi, circa litteratas personas, &c. Nam magis prodest Ecclesiæ bonus, & litteratus, quam decem Ministri illiterati, ut inquit Jo. de Lignan, in Clem. Gratia, de rescript. qui propterea detestatur prædictam distinctionem glossæ, & tenet indistinctè etiam propter causam utilem, vel necessariam Ecclesiæ solum papam posse dispensare. Idem tenent Tancred. & glossa hic in ver. Per concessionem, que concludit, cap. Sanctorum, 70. dist. quod indulgebat episcopis dispensationem, fuisse correctam per Decretalem De multa, prout etiam tenet Bartholom. Brixien. in d. cap. Sanctorum, gl. in cap. Litteras, in ver. Vacare noscatur, de concess. preben. gl. in cap. Ordinarij, in ver. Sui beneficij, de offic. ordinarij, lib. 6. gl. in cap. 1. in ver. Absque dispensatione, quam ibi sequuntur Gemin. num. 13. & Franc. num. 7. de consuet. eod. lib. Felin. in cap. At si clericus, §. De adulteris, num. 5. de iudic. Mill. in repert. vers. Dispensare non potest legatus de latere super pluralitate. Mandol. de signatura grat. tit. de dispens. ad plura, vers. Aut loquimur, & Rota decisi. 4. de off. lega. in novis, alia 286. Et est communis opinio, ut testatur Abb. in cap. Excipienda, §. Qui verò, num. 38. vers. Primò casu, de preben. & Andreas Gamba in tract. de off. & potest. legati de latere, lib. 5. in tit. An legatus possit plura beneficia unum conferre, quam etiam servat curia Romana. ut Hostiensis fatetur, prout illum refert Abb. d. num. 38. vers. Tamen sacrorum Hostiensis, & in d. cap. De multa, num. 192. De quo stylo testantur etiam Jo. Andr. Rebuff. & Quintin. in d. cap. De multa, num. 111. & Villadiego de legat. num. 81. quest. 14. Nec placet distinctio Abbatis in d. §. Qui verò, num. 38. vers. Et pro tanto, & Alphoni Hojedæ in tract. de benef. incompatibilit. par. 2. cap. 12. num. 18. videlicet quod aut dispensatio conceditur principaliter propter prærogativam personarum; secundariò tamen propter bonum publicum spirituale, videlicet Ecclesiæ generalis, ut quia clericus est persona litterata, vel potens, & secundum ejus qualitates non potest commode vivere ex redditibus unius Ecclesiæ; tamen si habeat duas poterit prodesse Ecclesiæ particulari, & generalis, defendendo jura, Ecclesiæ consulendo; & sic principaliter fit ob respectum personæ, ut habet redditus plurium Ecclesiarum, & hoc primò casu fit correctus textus, in d. cap. Sanctorum, 70. dist. & habeat locum textus, in d. cap. De multa, ut non dispenset nisi Papa. Aut verò conceditur dispensatio principaliter propter utilitatem Ecclesiarum, nulla habita ratione an persona sit litte-

7 Tertiò nota, in vers. Licet autem, usum positionum admitti etiam in spiritualibus; nam hic factæ fuerunt super pluralitate beneficiorum secundum Abb. num. 7. in 2. notab. Nec refert quod positiones super crimine non admittantur, quia pluralitas non est semper crimen, cum interdum nitatur dispensatione Apostolica, ut hic, & in c. De multa, in fine de preben. cum concordant. Quid autem sit positio, unde originem duxerit, & de illius materia vide glossam magnam, & magistram, in cap. 1. & ibi per Archid. & DD. de concess. lib. 6. & per Innoc. & Bald. hic Dixi latè in cap. Vnicuique, infra de lit. concess.

8 Quartò nota, in vers. Nos igitur, Episcopum non posse dispensare ut quis in titulum habeat plura beneficia curam animarum habentia, vel dignitatem cum Parochiali, concordat textus, in cap. De multa, in fine infra de preben. Et quavis glossa, in d. cap. Sanctorum, in ver. In duabus, 70. dist. & glossa in Extravag. excecrabilis, in ver. Dispensative, tenet ob prærogativam quidem meritorem solum Papam posse dispensare, & ita loqui prædictam Decretalem De multa. Sed ob utilitatem, vel necessitatem Ecclesiæ dispensare posse etiam Episcopum, idemque sentiant, in d. c. De multa, Hostien. Petr. de Sampl. & Abb. Antiq. & in d. cap. Sanctorum, Archid. & Præpos. tamen ut notatur in eodem cap. Sanctorum, in fine gl. præalleg. illa glossa nihil valet, quia post Concilium generale, in d. cap. De multa, solus Papa dispensat. Et probatur evidenter in hoc cap. Nam in vers. Verum, pro electo allegabatur concessio, seu dispensatio Episcopi ad plura beneficia curata; & tamen Papa non ex defectu causæ, sed ex defectu potestatis Episcopi prædictam exculationem uti frivolum non admittit, & electionem cassari mandavit, nisi ille ostenderet secum super hoc per sedem Apostolicam dispensatum. Præterea prohibitio obtinendi plura beneficia curata est Concilij Generalis, nempe Concilij Lateranen. sub Alexandro III. in cap. Quia nonnulli, de clericis non resolu. & alterius Lateranen. sub Innocentio III. in d. cap. De multa, & Concilij Tridentini, in cap. 4. sess. 6. Episcopi autem contra Canonem Generalis Concilij etiam ex causa utilitatis, vel necessitatis Ecclesiæ dispensare non possunt. Extravag. sancta Romana, §. Quidam autem, de reliq. domib. & ibi not. gl. in ver. Concilij, Clem. 2. de elect. gloss. in cap. Cum dilectus, in ver. In atate, eod. tit. quam sequitur, & dicit esse veram, Butr. ibi num. 13. & Abb. num. 10. & probavi latissime,

9 Quintò nota, in vers. Nos igitur, Episcopum non posse dispensare ut quis in titulum habeat plura beneficia curam animarum habentia, vel dignitatem cum Parochiali, concordat textus, in cap. De multa, in fine infra de preben. Et quavis glossa, in d. cap. Sanctorum, in ver. In duabus, 70. dist. & glossa in Extravag. excecrabilis, in ver. Dispensative, tenet ob prærogativam quidem meritorem solum Papam posse dispensare, & ita loqui prædictam Decretalem De multa. Sed ob utilitatem, vel necessitatem Ecclesiæ dispensare posse etiam Episcopum, idemque sentiant, in d. c. De multa, Hostien. Petr. de Sampl. & Abb. Antiq. & in d. cap. Sanctorum, Archid. & Præpos. tamen ut notatur in eodem cap. Sanctorum, in fine gl. præalleg. illa glossa nihil valet, quia post Concilium generale, in d. cap. De multa, solus Papa dispensat. Et probatur evidenter in hoc cap. Nam in vers. Verum, pro electo allegabatur concessio, seu dispensatio Episcopi ad plura beneficia curata; & tamen Papa non ex defectu causæ, sed ex defectu potestatis Episcopi prædictam exculationem uti frivolum non admittit, & electionem cassari mandavit, nisi ille ostenderet secum super hoc per sedem Apostolicam dispensatum. Præterea prohibitio obtinendi plura beneficia curata est Concilij Generalis, nempe Concilij Lateranen. sub Alexandro III. in cap. Quia nonnulli, de clericis non resolu. & alterius Lateranen. sub Innocentio III. in d. cap. De multa, & Concilij Tridentini, in cap. 4. sess. 6. Episcopi autem contra Canonem Generalis Concilij etiam ex causa utilitatis, vel necessitatis Ecclesiæ dispensare non possunt. Extravag. sancta Romana, §. Quidam autem, de reliq. domib. & ibi not. gl. in ver. Concilij, Clem. 2. de elect. gloss. in cap. Cum dilectus, in ver. In atate, eod. tit. quam sequitur, & dicit esse veram, Butr. ibi num. 13. & Abb. num. 10. & probavi latissime,

10 Sextò nota, in vers. Nos igitur, Episcopum non posse dispensare ut quis in titulum habeat plura beneficia curam animarum habentia, vel dignitatem cum Parochiali, concordat textus, in cap. De multa, in fine infra de preben. Et quavis glossa, in d. cap. Sanctorum, in ver. In duabus, 70. dist. & glossa in Extravag. excecrabilis, in ver. Dispensative, tenet ob prærogativam quidem meritorem solum Papam posse dispensare, & ita loqui prædictam Decretalem De multa. Sed ob utilitatem, vel necessitatem Ecclesiæ dispensare posse etiam Episcopum, idemque sentiant, in d. c. De multa, Hostien. Petr. de Sampl. & Abb. Antiq. & in d. cap. Sanctorum, Archid. & Præpos. tamen ut notatur in eodem cap. Sanctorum, in fine gl. præalleg. illa glossa nihil valet, quia post Concilium generale, in d. cap. De multa, solus Papa dispensat. Et probatur evidenter in hoc cap. Nam in vers. Verum, pro electo allegabatur concessio, seu dispensatio Episcopi ad plura beneficia curata; & tamen Papa non ex defectu causæ, sed ex defectu potestatis Episcopi prædictam exculationem uti frivolum non admittit, & electionem cassari mandavit, nisi ille ostenderet secum super hoc per sedem Apostolicam dispensatum. Præterea prohibitio obtinendi plura beneficia curata est Concilij Generalis, nempe Concilij Lateranen. sub Alexandro III. in cap. Quia nonnulli, de clericis non resolu. & alterius Lateranen. sub Innocentio III. in d. cap. De multa, & Concilij Tridentini, in cap. 4. sess. 6. Episcopi autem contra Canonem Generalis Concilij etiam ex causa utilitatis, vel necessitatis Ecclesiæ dispensare non possunt. Extravag. sancta Romana, §. Quidam autem, de reliq. domib. & ibi not. gl. in ver. Concilij, Clem. 2. de elect. gloss. in cap. Cum dilectus, in ver. In atate, eod. tit. quam sequitur, & dicit esse veram, Butr. ibi num. 13. & Abb. num. 10. & probavi latissime,

11 Septimò nota, in vers. Nos igitur, Episcopum non posse dispensare ut quis in titulum habeat plura beneficia curam animarum habentia, vel dignitatem cum Parochiali, concordat textus, in cap. De multa, in fine infra de preben. Et quavis glossa, in d. cap. Sanctorum, in ver. In duabus, 70. dist. & glossa in Extravag. excecrabilis, in ver. Dispensative, tenet ob prærogativam quidem meritorem solum Papam posse dispensare, & ita loqui prædictam Decretalem De multa. Sed ob utilitatem, vel necessitatem Ecclesiæ dispensare posse etiam Episcopum, idemque sentiant, in d. c. De multa, Hostien. Petr. de Sampl. & Abb. Antiq. & in d. cap. Sanctorum, Archid. & Præpos. tamen ut notatur in eodem cap. Sanctorum, in fine gl. præalleg. illa glossa nihil valet, quia post Concilium generale, in d. cap. De multa, solus Papa dispensat. Et probatur evidenter in hoc cap. Nam in vers. Verum, pro electo allegabatur concessio, seu dispensatio Episcopi ad plura beneficia curata; & tamen Papa non ex defectu causæ, sed ex defectu potestatis Episcopi prædictam exculationem uti frivolum non admittit, & electionem cassari mandavit, nisi ille ostenderet secum super hoc per sedem Apostolicam dispensatum. Præterea prohibitio obtinendi plura beneficia curata est Concilij Generalis, nempe Concilij Lateranen. sub Alexandro III. in cap. Quia nonnulli, de clericis non resolu. & alterius Lateranen. sub Innocentio III. in d. cap. De multa, & Concilij Tridentini, in cap. 4. sess. 6. Episcopi autem contra Canonem Generalis Concilij etiam ex causa utilitatis, vel necessitatis Ecclesiæ dispensare non possunt. Extravag. sancta Romana, §. Quidam autem, de reliq. domib. & ibi not. gl. in ver. Concilij, Clem. 2. de elect. gloss. in cap. Cum dilectus, in ver. In atate, eod. tit. quam sequitur, & dicit esse veram, Butr. ibi num. 13. & Abb. num. 10. & probavi latissime,

litterata, vel potens, & hoc secundo casu d. cap. *Sanctorum*, remaneat incoirectum, & Episcopus dispensare possit sicut prius. Hæc inquam distinctio non placet; considero enim Clericum non posse simul retinere duo beneficia Curata, quin desinat personaliter residere, & per seipsum inservire in alterutro ipsorum, cum nemo possit seipsum dividere, & eodem tempore in duabus Parochiis corporaliter adesse, & curam gerere per seipsum, c. *Quia nonnulli*, & cap. *Relatum*, de *Cler. non resident.* Hostien. in cap. *Extirpanda*, num. 15. & 16. vers. Et etiam est
 22 *alia ratio, de preben. & Bald. hic num. 38.* Personalis autem residentia in beneficijs curam animarum habentibus est ex præcepto divino, ut in decreto Concilij Tridentini cap. 1. sess. 23. & est Theologorum sententia communis, & vera, ut latissime probavi in c. *Ex parte*, il primo à n. 20. usque ad n. 74. infra, de *Cler. non resident.* Dispensatio verò super jure divino dupliciter accipitur secundum Richar. de Media Villa in 4. sent. dist. 38. q. 9. art. 1. & Card. in c. *Cum ad ministerium*, §. *Abbas*, n. 16. infra de *statu Monach.* Uno modo prout est juris relaxatio, ut notatur in §. *Nisi rigor*, l. 9. 7. Et hoc modo contra jus divinum non dispensat Ecclesia, c. *Sunt quidam*, 235. q. 1. Ratio est secundum D. Thomam in 1. 2. q. 97. art. 4. ad 3. quia ad legem divinam ita se habet quilibet homo, sicut persona privata ad legem publicam, cui subjicitur. Unde sicut in lege humana publica non potest dispensare nisi ille, à quo lex autoritatem habet, vel is cui ipse commiserit: ita in præceptis juris divini, quæ sunt à Deo, nullus potest dispensare nisi Deus, 24 vel is, cui specialiter committeret. Alio modo accipi potest dispensatio, prout est juris declaratio seu interpretatio; & hoc modo Papa dispensare potest super jure divino, c. in *omni*, de *testib.* & notat gloss. *unica*, in d. c. *Sunt quidam*, dicens Papam dispensare in Evangelio, interpretando ipsum, c. *Lites*, in fine de *testib.* Quia in d. Turree, in eod. c. *Sunt quidam*, nu. 2. in fine, dicit illam glossam non esse veram. Quia, inquit, interpretatio obsequitur, & obsequi debet Evangelio: aliàs non esset interpretatio, sed corruptio. Interpretari quippe Evangelium ad sensum bonum & Catholicum non contradiendo veritati fidei, & Scripturæ sanctæ, hoc licet Summo Pontifici; sed per hoc non dispensat in Evangelio, ut aliud dicat, quam Dominus, & Evangelium dicit. Hæc ille: & scripsi plenius in c. *Cum pridem*, à n. 76. usque ad n. 86. infra de *Pall.* Unde cum Romano Pontifice impertitur dispensationem super retentione duorum beneficiorum curam animarum habentium, & consequenter super residentia alterius, non dispensat propriè, nec jus relaxat, sed tantummodo interpretatur jus divinum ob aliquam circumstantiam in illo speciali casu ad personalem residentiam non obligare, ut declarat Cardin. Cajetan. in 2. 2. q. 185. art. 5. Soto de *inst. & iur. lib. 10. qu. 3. art. 1.* Covarr. *variar. resolut. lib. 3. c. 13. n. 9. vers. Eatior enim.* Et est ex mente D. Thomæ quolib. 9. art. 15. ut dixi plenius in d. c. *Ex parte*, num. 76. & seqq. Oportet igitur in dispensatione, quam concedit Papa super pluralitate beneficiorum hujusmodi talem causam subesse, ut jus divinum in casu illo verè non obliget: alioquin non esset juris divini de-

claratio, sed relaxatio; cum de natura declarationis sit, ut in lege declarata, & ab illa essentialiter non differat, ut plenè notavi in c. *fin. supra, de consit.* & sicut non esset dispensatio, sed dissipatio secundum Joan. de Lignano in *Clem. Gratia de refer.* ubi concludit posse Papam dispensare generaliter, ut unus habeat plura curata: totum tamen, ut ipse ait, debet referri ad cultum divinum; aliàs si non habita relatione ad bonum publicum, non foret dispensator, sed dissipator: & sequitur Abb. in d. c. *Extirpanda*, §. *Qui verò*, n. 29. vers. Totum tamen, & nu. 46. vers. *Alia conclusio, de preb.*
 26 At certum est jus divinum non eximere illustres, & literatas personas à residentia, & multis pastoribus in beneficijs curatis: nam ut formaliter inquit Cajetan. in 2. 2. d. q. 185. art. 5. vers. *Ad secundum argumentum*, (Nemo illustrior illo qui Pontifex assilens futurorum bonorum introivit semel in Sancta, qui de seipso dicit: Filij hominis non venit ministrari, sed ministrare: Non acceptus est quis piures officiorum bonorum introivit semel in Sancta, qui de seipso dicit: Filij hominis non venit ministrari, sed ministrare: Non acceptus est quis piures officiorum bonorum introivit semel in Sancta, qui de seipso dicit: Filij hominis non venit ministrari, sed ministrare: Non vult pastorale officium exercere: sibi ipsi imputet illustris, qui acceptavit Episcopatum, & exequatur quod promisit: servet Deo, & Ecclesie fidem; turpem se recognoscat, si nomen, potentiam, honorem, ac divitias Episcopi tenet in persona sua, officium autem alteri delegat; quoniam priora omnia sua data sunt personæ ut habeat simul cum illis personale officium Episcopi.) Hæc ille. Et hæc de causa Concilium Tridentinum in c. 1. sess. 23. declarat etiam S. Romanæ Ecclesie Cardinales teneri ad personalem in suis Ecclesijs, vel Diocesijs residentiam: & in c. 2. sess. 7. prohibet ne quis piures Metropolitanas, vel Cathedralis Ecclesias recipere, & simul retinere præsumat, quacumque dignitate, gradu, aut præminencia præfulgeat. Ergo cum præceptum divinum æquè obstringit ad personalem residentiam in ecclesijs Curatis sublimibus, ac literatis personis, atque alios quoscumque; dispensatio Apostolica ad plures Curatas, & sic super residentia alterius, si inmitteretur principaliter prærogativæ personæ, non esset juris divini declaratio, prout esse debet, sed potius relaxatio.
 28 Quapropter cum Summus Pontifex dispensat ad plura curata, primario inveni, & contemplari debet utilitatem ecclesie, & bonum commune. et hoc innuit Decretalis De multa, in fine, quæ non dicit cum sublimibus, & literatis personis simpliciter, & absolute posse per Sedem Apostolicam dispensari; sed addit conditionem illam, si ratio postulaverit; inveniens per hoc ita demum licitum esse dispensationem, si principaliter id exigat Ecclesie utilitas; hoc enim semper esse debet principale objectum fidelis, & prudentis dispensatoris, ut docet S. Thomas in 1. 2. q. 97. art. 4. Ad hoc Concilium Tridentinum, sess. 25. c. 18. vers. *Quod si argens*, iustaque ratio, & major quandoque utilitas postulaverit cum
 29 aliquibus dispensandum esse, &c. Sic videmus in Germania cum sublimibus personis non raro dispensari super retentione plurium episcopatum, non quidem principaliter ut ex illorum fructibus se alere possint, sed ut Catholicam Religionem expulsi hæretibus consilio, opibus, autoritate laetam rectam tueantur. Et hæc ratione Princeps Elector Colonienis ad præsens obtinet

Archiepiscopatum Coloniz, & Episcopatus Leodien. Monasteriensem, Paderbornensem, & Hildesheimensem. Cum igitur Concilium generale in d. c. De multa, propter præceptum divini juris necessariò sit intelligendum in hoc speciali casu, quando dispensatio ad plura curata conceditur sublimibus, & literatis personis principaliter ob utilitatem Ecclesiarum; & tamen dicat posse per Sedem Apostolicam dispensari; consequens est ut propter eandem Ecclesiarum utilitatem dispensare non possint Episcopi; & sic adempta illis fuerit potestas, quam super hoc habebant à jure communi ex d. cap. *Sanctorum*, 70. dist. aliàs enim expressio illa de Sede Apostolica, nisi intellexeretur ad exclusionem Episcoporum, fuisset nugatoria, cum de Papa nullus dubitet quin possit dispensare, prout etiam observat Abb. in *dicto cap. Extirpanda*, §. *Qui verò*, nu. 38. in fine. Et per hanc considerationem juris divini, ad quod DD. non advertunt puto expeditum esse dispensationem ad plura beneficia curam animarum habentia etiam principaliter propter bonum Ecclesiarum, non ad Episcopos, sed ad solum Romanum Pontificem pertinere.
 30 Ultimo nota, in ver. Cum nullus, duos casus, in quibus de jure communi potest clericus obtinere duo beneficia curata. Primus est, cum unum dependet ab altero, ut hic, & in cap. *Em re*, de *etat. & qual. in d. cap. Extirpanda*, §. *Qui verò*, de *preben.* & in cap. *Super eo*, eod. tit. lib. 6. ubi deciditur non esse necessariam dispensationem ut quis obtineat personatum cum cura & præbendam, cui sit annexa Parochialis ecclesia, cum hoc non obviet Concilio generali, idque ratione connexitatis, ut inquit Host. *id. d. cap. Extirpanda*, num. 16. et quia secundum Bald. hic nu. 34. unum & idem videtur quod dividi non potest, ut l. *Si ex duobus*, ff. *De legat. 2. & l. Quidam Eulogia*, C. *De iur. deliberat.* Nam beneficium annexum amittit nomen beneficii, & induit naturam beneficii cui unitur, & fit illius prædium, Rota decis. 370. *alix 11. de reb. eccl. non alienan. in antiquis.* Oldrad. *conf. 257. Factum tale est*, num. 15. vers. *Fundatus igitur*, Cassad. *decis. 2. nu. 2. de unione.* Caputaquen. *decis. 349. par. 3.*
 32 & idè impetrari non potest, Boer. *decis. 345. in prin.* Cardinal. Seraph. *decis. 1078. num. 6.* Ratio est quia non vacat per obitum obtinentis. Oldrad. *d. conf. 257. num. 20.* Rebuff. in *praxi benefic. tit. de Vnionem*, num. 12. & tit. de *Vicarijs perpetuis*, num. 18. Sarnen. in *reg. de trienniali* q. 8.
 33 Rota *decis. 114. num. 5. par. 2. divers.* et inde est ut de beneficijs unitis non solvatur annata, cum in eis impossibile sit dare vacationem, Seraph. *decis. 1410. num. 18.*
 34 Secundus casus, in quo potest clericus obtinere duo beneficia curata est cum unum obtinet in titulum, & aliud in commendam. et de hoc est textus expressus hic in eod. vers. *Cum nullus*, ibi vel unam intulit, & alteram commendatam haberet; concordat cap. *Qui plures*, & cap. *Relatio*, & cap. *seq. 21. q. 1.* Quid autem sit titulus late explicat glo. *hic in ver. Intitulatum*, et de his commendis habes plenam glossam, in cap. *Nemo*, in ver. *Commendare*, & ibi per DD. *de elect. lib. 6. & per Hostien. hic, & Innoc. in cap. Si confuerit*, infra de *accusat.* et de his vide quod scripsi in cap. 1. de *Capell. Monachor.*

Hodie ex decreto Concilij Tridentini, in cap. 4. sess. 7. nemini licet plura curata, vel aliàs incompatibilia beneficia ecclesiastica sive per viam unionis ad vitam, sive per commendam perpetuè, aut alio quocumque nomine, & titulo, contra formam sacrorum Canonum, & præcipuè contra c. *De multa*, de *preben.* recipere ac simul retinere. Et decreto cap. 2. eiusdem sess. Similiter statuitur ut nemo plures Metropolitanas, seu Cathedralis ecclesias in titulum, sive commendam, aut alio quovis nomine contra sacrorum Canonum instituta recipere, & simul retinere præsumat.
 37 Stante hoc Decreto, QUÆRO, An habenti unam Cathedralis in titulum possit commendari altera.
 Proposta hæc controversia in sacra Congregatione Concilij, aliqui ex Patribus dicebant posse; quia antiqui Canones permittebant ut unus possent duæ ecclesie una in titulum, & altera in commendam conferri, cap. *Qui plures*, cap. *Relatio*, & cap. *sequen. 21. q. 1. cap. Dudum*, il secundo, ubi gl. in ver. *Intitulatum*, in fine de *elect.* & notat gl. in cap. *Em re*, de *etat. & qual. in d. cap. 2. sess. 7.* & intelligebant litteram ibi in titulum, sive commendam, ut nemo possit obtinere plures intulatas, vel plures commendatas Ecclesias, pro quibus vide Jo. Franc. Pavinum in *tract. de offic. & potest. Capit. Sed vacan. q. 3. par. 2. col. 4.* Alij contra asserbant per antiquas rationes, & Regulas, quibus caveatur neminem duabus ecclesijs præfici posse, cap. *Clericum*, 21. q. 1. ex *Concilio Calcedonensi cap. 10. cap. Clericus*, ead. cau. & *quasi. ex Nicæno secundo*, cap. 15. & c. *Vnio*, 10. q. 3. ex *Toletano*, 16. c. 4. & c. *Sanctorum*, 70. dist. & cap. *Quia nonnulli*, de *cler. non resid.* libere denegari que in commendam, eo quod singula ecclesiastici juris officia singulis quibuscumque personis sint commoda, c. *Singula*, 89. dist. Et odiosa fuit apud veteres plurium Sacerdotiorum ambitiosa cupiditas, neque semel in generalibus Concilijs damnata, ut testatur Concilium Coloniense sub Hermanno, anno 1536. in tit. de *Mun. episcop. cap. 32.* Nitebantur etiam verbis Concilij, in d. cap. 2. quibus expressè prohibetur pluralitas five in titulum sit, sive in commendam cum valde censetur felix, cui unam Ecclesiam bene regere contigerit, ex quibus verbis elicitur mens Concilij volentis auferre pluralitatem, quæ per viam commendæ inoleverat. Id quod clarius probant per textum cap. 17. sess. 24. quo caveatur non posse alique retinere, nec obtinere duo beneficia, quæ personalem residentiam requirant, ne unus officia sibi vendicet plurimorum; & id habere locum non solum in Cathedralibus, sed etiam in omnibus alijs beneficijs cujuscumque tituli, & qualitatis, etiam si commendata existant. His addebant quod considerando rationem finalem hujus textus, quæ est multiplex, juxta enumerationem, quam facit Rebuff. in *praxi in tit. de dispensat. ad plura per tot. fol. 280.* ita prohibita est pluralitas plurium titulorum, sicut unius tituli, & unius commendæ. Præsertim cum hodie
 38 commendæ, quæ sunt perpetuæ, & cum facultate percipiendi fructus, & eos convertendi in usus proprios, magis participant de collatione, & verò titulo, quàm de deposito simplici, ut c. *clau-*